

VNARNIK

LETO XXXII / ŠTEVILKA 7, JULIJ 2000 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 280 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

U V O D N I K

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC IN AVSTRIJSKA KOROŠKA

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec sodeluje z avstrijskimi podjetji predvsem na poslovnem področju trženja v smislu dobave in nakupa lesa. Poslovne vezi smo vzpostavili v začetku devetdesetih let, ko je ob osamosvojitvi Slovenije prišlo do prekinitve blgovnih in finančnih tokov na tržiščih bivše Jugoslavije. V prejšnjem sistemu usmerjene prodaje območni lesni industriji, zaščitnega ukrepa države o prepovedi izvoza za večino gozdno lesnih sortimentov in količinskih omejitvah izvoza, medsebojno sodelovanje na tem področju dejavnosti ni bilo mogoče. Z uvedbo možnosti pridobitve izvoznih kontingentov se je medsebojno poslovanje začelo, razširilo pa se je ob sprostitvi uvoznih in izvoznih poslov. Država Slovenija je kasneje predpisala izvozno takso pri prodaji lesa izven države, ki pa jo je po nekaj letih ukinila.

Največ zanimanja za sodelovanje s strani žagarskih sistemov in posameznikov iz avstrijske Koroške in Štajerske, kjer je primarna predelava lesa na visokem tehnološkem in količinskem nivoju, je bilo v letih od 1993 do 1998. Gozdarji smo v tem času iskali nove prodajne poti, ker je bila domača lesna industrija nemočna in nepripravljena v spremenjenih tržnih razmerah in ni bila sposobna predelati in vnovčiti lesne surovine. Po letu 1998 je poslovanje začelo upadati. Vzrok za zmanjšanje je v izboljšanju tržnih razmer na področju sloveske primarne predelave in s tem večjega povpraševanja po gozdno lesnih sortimentih. Odkrito povedano pa smo se slovenski dobavitelji pokazali za rokovno dokaj nezanesljive partnerje, medtem ko smo v cenovnem smislu ob odpiranju vzhodnega evropskega trga postajali vedno bolj nekonkurenčni. Tako imamo danes z posameznimi lesno predelovalnimi podjetji sklenjene periodične pogodbe o dobavi in nakupu lesa.

V Sloveniji je nedvomno potrebno razmišljati o razvoju primarne predelave. Danes obstajajo ogromni tehnološki in organizacijski zaostanki slovenske primarne predelovalne industrije v primerjavi z zahodno Evropo kamor se naša država usmerja. Za primerjavo imamo na avstrijskem Korošem in Štajerskem, nekaj deset kilometrov od meje, sodobne žagalnice z sodobno tehnologijo, visokimi kapacitetami, ki ob dobri organizaciji ponujajo na tržišče kvalitetno dobavo in primerne cene. Stroški žaganja in manipulacije lesa takšnih sistemov so ne glede na nižje stroške delovne sile v Sloveniji za eno tretino nižji. Poleg tega so tržno povezani in globalno organizirani. Tako je ta dejavnost dobičkonosna, zanimiva za vlaganje in tako razvojno gledano napreduje iz leta v leto v nasprotju s slovenskim žagarstvom.

Gozdarstvo je tržno neposredno povezano s primarno predelavo in zaostanek te dejavnosti posredno vpliva tudi na razvoj gozdarske dejavnosti. Gozdarska podjetja, gozdni posestniki in seveda vlaganje v gozdove so odvisna od uspešnega trženja gozdno lesnih proizvodov, ki pa je v soodvisnosti od razvoja primarne predelave v okolici delovanja.

V primeru, da v območju ne bomo imeli razvite lesne industrije, lahko pričakujemo intenzivno sodelovanje gozdarjev v trženju s sosednjimi državami, predvsem pri prodaji gozdno lesnih sortimentov, lesarji pa pri nakupu žaganega lesa. Naša usmeritev je drugačna in sicer v razvoj primarne lesne predelave v območju in sodelovanje na višjem nivoju predelave ali trženja s sosednjimi proizvodnimi in poslovnimi sistemi in državami.

Direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d.
Silvo PRITRŽNIK, univ.dipl.inž.gozdarstva

Foto Peter Vernik

V OKVIRU PROGRAMA PHARE ZA MALE PROJEKTE OB AVSTRIJSKO SLOVENSKE MEJI SMO ČLANI KOROŠKEGA GOZDARSKEGA DRUŠTVA IN UREDNIŠTVO VIHARNIKA ORGANIZIRALI NEKAJ SREČANJ S PREDSTAVNIKI NEKATERIH AVSTRIJSKIH ORGANIZACIJ (KMETUSKIH, GOZDARSKIH IN LOKALNIH SKUPNOSTI) IN SE DOGOVORILI ZA IZMENJAVO MEDSEBOJNIH INFORMACIJ S PODROČJ, KI ZANIMAJO LJUDI NA OBEH STRANEH MEJE. PRI TEM SO NASTALI TUDI ČLANKI, KI JIH OBJAVLJAMO POD PASICO PHARE. V TA NAMENI SMO DOBILI TUDI NEKAJ SREDSTEV, KI BODO ZELO DOBRODOŠLA PRI POKRIVANJU STROŠKOV ZA IZDAVANJE VIHARNIKA, TUDI NEKAJ STRANI AVGUSTOVŠKE IZDAJE BO NAMENJENIH PODOBNIH VSEBINAM. OBE POLETNI IZDAJI BOMO NATISNILI V NEKAJ VEČ IZVODIH IN JIH DOLOČENO ŠTEVILO RAZDELILI TUDI MED PREBIVALCE ONSTRAN MEJE. UPAMO, DA BOMO TUDI MED NJIMI MAŠLI NOVE NAROČNIKE IN TAKO POVEČALI NAKLADO IN S TEM TUDI ZMANJŠALI STROŠKE NA ENOTO. ŽELIMO VAM PRIJETNO BRANJE!

UREDNIŠTVO VIHARNIKA IN KOROŠKO GOZDARSKO DRUŠTVO

Phare

IDEJNI PROJEKTI IN SODELOVANJE V OKVIRU PROGRAMA PHARE MED REMŠNIKOM (OBČINA RADLJE) IN OBČINAMA GROSSRADL TER OBERHAAG NA AVSTRIJSKEM ŠTAJERSKEM

ALEŠ TACER v sodelovanju z IDO ROBNIK in GORAZDOM MLINŠKOM

V okviru programa PHARE potekajo v evropskem merilu številne aktivnosti in dejavnosti. Tudi Slovenije niso zaobšle, saj se pri nas še posebej trudimo na brezštevilnih projektih, ki bi nas približali Evropi in nam omogočili trdne temelje vključevanja v mednarodne institucionalne združbe. V tej številki bi vam radi predstavili tiste, ki se znotraj te organizacije odvijajo na delu severovzhodne Slovenije, ki nam je še posebej blizu in ga več ali manj vsi poznamo: na delu meje med Slovenijo in Avstrijo v občini Radlje, natančneje med njenim krajem Remšnikom in sosednjima mejnima občinama v Avstriji - Grossradlom in Oberhaagom.

Ida Robnik, Gorazd Mlinšek in spodaj podpisani smo se na binkoštni ponedeljek, 12. 06. 2000 zapeljali do cerkve sv. Pankracija, ki leži prav na meji z Avstrijo. Tamkaj smo se srečali s predstavniki naših in sosednjih organizacij, ki predstavljajo srž tvornega sodelovanja med obema državama v zgoraj omenjenem smislu. Deževno jutro se je obrnilo v prijeten, topel dan, ko smo se sestali ob cerkvi, prav na stičišču naših meja in spregovorili nekaj besed v zvezi z omenjeno problematiko.

Josef Loibner je bil do nedavnega podžupan občine Grossradl, zdaj pa je predsednik skupne komisije "Mala evropska regija Sv. Pankracij" za stike in sodelovanje v okviru programa PHARE med obmejnimi občinami. Bil je prvi pobudnik omenjenega projekta že v spomladi leta 1999. Loibner že dolga leta aktivno sodeluje tudi pri dejavnostih, ki potekajo na naši strani meje. Preden objavimo nekaj vprašanj in odgovorov nanje, bomo priobčili njegovo pismo v originalu in prevodu. ▲

EUROPA-KLEINREGION
ST.PONGRATZEN

OBERHAAG REMŠNIK
GROBRADL

MALA EVROPSKA REGIJA
SV.PANKRACIJ

St. Pongratzen

Das Wallfahrtskirchlein an der Grenze zur Steiermark

Auf dem Höhenzug des Poßruck (Kozjak), wo die Grenze zwischen Österreich und Slowenien verläuft, steht auf 900m Seehöhe die Wallfahrtskirche St. Pongratzen. Diese ist 4 m von der österreichischen Staatsgrenze entfernt, und steht auf slowenischen Boden. Laut Legende befand sich an dieser Stelle ein römisches Castell (Militärstation). In Urkunden ist St. Pongratzen bereits im 16. Jahrhundert erwähnt. St. Pongratzen gehört zur Parre Remšnik der Diözese Marburg-Lavand. Die Kirche in ihrer heutigen Form wurde in den Jahren 1908 – 1912 erbaut. Es war ein gemeinsames Werk der Bevölkerung dies- und jenseits des Poßruck (Kozjak). Im Jahr 1912 wurde die neu ausgebaute Kirche vom Marburger Bischof Dr. Napotnik eingeweiht. Diese Kirche war ein großes Zeichen der Gemeinsamkeit der Bevölkerung rund um St. Pongratzen. Die Kirche steht auf dem Gebiet der Gemeinde Radlje ob Dravi. Auf der österreichischen Seite grenzt sie an die Gemeinde Großradl und an die Pfarre Oberhaag. Ein Ortsteil der Gemeinde Großradl heißt St. Pongratzen. Großradl ist eine typische Landgemeinde ohne eigenen Ortskern. Sie umfasst 3.700 ha und hat 1.500 Einwohner. Sie erstreckt sich von 400 auf 1.048 m Seehöhe (Kapunar). Die Gemeinde hat einen Waldanteil von 60% der Gesamtfläche. Die landwirtschaftliche Nutzung besteht aus Viehzucht und Spezialkulturen. Hier gedeiht der weithin bekannte Schilcherwein als Regionalsorte. An Obstkulturen verfügt Großradl über Apfelanbau sowie Beerenkulturen (Schwarze Ribisel, Edelholunder, Kulturheidel- und Himbeeren). Die Bewirtschaftung der landwirtschaftlichen Nutzflächen erfolgt hauptsächlich im Nebenerwerb, den es gibt fast keine Vollerwerbsbauern mehr. Der Tourismus wäre gerade in St. Pongratzen ausbaufähig, sowohl auf slowenischer als auch auf steirischer Seite. Man könnte als neue grenzübergreifende Aufgabe z.B. die Infrastruktur verbessern. Denn es gibt zwischen Remšnik/Pongratzen und Großradl keine Straßenverbindung, obwohl das Straßennetz zwischen Remšnik/Radlje und Großradl mit einem neuzubauenden Straßenstück von nur 800 m Länge verbunden werden könnte. Wichtig wären auch gemeinsame Radwege für den Sommertourismus und Langlaufloipen für den Wintertourismus. Um gemeinsame Aktivitäten zu entwickeln haben die drei Gemeinden Remšnik/Radlje, Oberhaag und Großradl, in Hinblick auf den Beitritt Sloweniens zur EU, die europäische Kleinregion „St. Pongratzen“ ins Leben gerufen. In eine gemeinsamen Kommission hat jede Gemeinde fünf Mitglieder entsendet. Eine der Hauptaufgaben ist es, in der Bevölkerung die Bewusstseinsbildung für neue Gemeinsamkeiten zu entwickeln, weiters pflegt man Kontakt zu den EU-Behörden. In Slowenien erfolgt dies über die MEOR Ljubljana und Maribor (Phareprogramm) und in der Steiermark über die Landes- und Regionalplanungsabteilung der Steirischen Landesregierung (Interreg II Programm) über diese Programme läuft die Verbesserung infrastrukturschwacher Gebiete. Nur in gemeinsamer Zusammenarbeit kann man vieles in Bewegung setzen und auch vollenden. Das haben bereits unsere Vorfahren beim Bau der Kirche St. Pongratzen bewiesen. Auch die heutige Generation wird ihre neugestellten Aufgaben zu bewältigen verstehen.

LOIBNER JOSEF c.h. (Kommissionsmitglied der Gemeinde Großradl)
am 12. Juni 2000

Gemeindeamt Oberhaag
8455 Oberhaag 200
Telefon: 0043 3455 297
Telefax: 0043 3455 8028 4
e-mail: gdo@oberhaag.steiermark.at

Gemeindeamt Großradl
8552 Ebbiswald 109
Telefon: 0043 3466 42374
Telefax: 0043 3466 42374 4

Občina Radlje ob Dravi
62360 Radlje ob Dravi
Mariborska 7
Telefon: 041 662 71 491
Telefax: 041 662 71 211
e-mail: obcina.radjlje@stol.net

Sv. PANKARCIJ ROMARSKA CERKVICICA NA ŠTAJERSKI MEJI

Na vrhovih Kozjaka, kjer teče meja med Avstrijo in Slovenijo stoji na nadmorski višini 900 m romarska cerkvičica sv. Pankracij. Ta stoji na slovenskih tleh in je samo 4 metre oddaljena od avstrijske državne meje. Legenda pravi, da bi na tem mestu naj bila rimska vojaška postojanka. V dokumentih je sv. Pankracij omenjen že v 16. stoletju.

Sv. Pankracij spada v faro Remšnik in mariborsko škofijo. Cerkev je v današnji podobi bila obnovljena med leti 1908 in 1912. To je bilo skupno delo prebivalcev z obeh strani Kozjaka. Novo obnovljeno cerkev je leta 1912 posvetil in blagoslovil mariborski škof dr. Napotnik. Ta cerkev je bila odraz skupnih prizadevanj prebivalcev okolice sv. Pankracija.

Cerkev stoji na območju občine Radlje ob Dravi. Na avstrijski strani meji na občino Grossradl in faro Oberhaag. En del občine Grossradl se imenuje St. Pongratzen - Sv. Pankracij.

Grossradl je tipična občina brez lastnega občinskega središča. Velika je 3.700 ha in ima 1.500 prebivalcev. Razprostira se na nadmorski višini od 400 m do 1.048 m (Kapunar). Gozdnatost občine je 60%. Kmetijstvo občine predstavlja živinoreja in specialne kulture. Tu uspeva znana "schilcherwein" vinska trta kot regionalna sorta. Od sadja uspevajo tu jabolka in jagodičevje (črni ribez, plemeniti črni bezek, vrtno borovnice, brusnice in maline). S kmetijstvom se ukvarjajo predvsem polkmetje, saj čistih kmetov skoraj ni.

Pri sv. Pankraciju obstaja možnost razvoja turizma tako na slovenski kot na avstrijski štajerski strani. Pri prekomejnem sodelovanju bi lahko izboljšali infrastrukturo. Sedaj ni cestne povezave med Remšnikom (sv. Pankracij) in Grossradlom, čeprav bi za to povezavo bilo potrebno zgraditi le 800 m nove ceste. Pomembne bi bile tudi skupne kolesarske steze in tekaške proge za zimski turizem.

Za razvijanje skupnih aktivnosti si bodo prizadevale občine Radlje (Remšnik), Oberhaag in Grossradl, da bi oblikovali in oživili malo evropsko regijo "St. Pongratzen". Ta bo aktualna, ko bo Slovenija članica EU. V skupno komisijo je vsaka občina imenovala po pet članov. Ena glavnih nalog komisije je vzpodbujanje samozavesti pri prebivalcih za skupno delo in razvijanje kontaktov z EU oblastjo. V Sloveniji se to odvija preko MEOR Ljubljana in Maribor (Phare program), na avstrijskem štajerskem pa preko deželnega regionalno planskega oddelka pri Štajerski deželni vladi. (Interreg program). Preko teh programov se izvajajo izboljšave in razvoj infrastrukturno šibkih območij. Samo s skupnimi prizadevanji in delom bomo lahko stvari premaknili in uresničili naše cilje. To so naši predniki že dokazali pri gradnji cerkve sv. Pankracij. Tudi današnja generacija bo zmogla novo postavljene naloge.

avtor Josef Loibner

prevedel Hubert Dolinšek

Josef Loibner, kako ocenjujete sodelovanje med obmejnimi kraji Grossradl, Oberhaag in Remšnik?

"Lahko rečem, da sodelovanje med tremi občinami - Grossradlom, Oberhaagom in občino Radlje poteka zelo dobro. Z vaše strani gre tukaj predvsem za obmejni kraj Remšnik. V letu 1999 smo ustanovili skupno komisijo, ki se ukvarja z bilateralnimi odnosi in skrbi za obojestranske skupne aktivnosti. Če svoje besede podkrepim s konkretnimi projekti, lahko nanizam sledeče projekte:

- Poseben poudarek namenjam infrastrukтури: razmišljamo o cestni povezavi med našo občino Grossradl in krajem Remšnik. Z naše strani je cesta speljana že skoraj do meje; le še osemsto metrov bi bilo treba dograditi, da bi se priključili makadamski cesti, ki po slovenski strani vodi od kmetije Počkan proti Remšniku in v dolino. Vsi projekti so že izpeljani, trasa je vrisana in dokumentacija je urejena. Zdaj smo v fazi, ko poskušamo najti denar, da investicijo tudi dejansko izpeljemo.

- V smeri razvoja pohodnega turizma imamo največje cilje. Sanirati oz. obnoviti nameravamo skupaj z občino Radlje in krajevno skupnostjo Remšnik cerkveni zvonik na cerkvi sv. Pankracija. Zvonik služi tudi kot razgledni stolp, saj se z njega vidi daleč v osrčje Avstrije, Slovenije in ob jasnem vremenu celo na madžarske ravnice. Žal, je razgledni stolp trenutno v tako slabem stanju, da je za turiste življenjsko nevaren. Skupaj s Slovenci ga

odpremo le ob praznikih, ko se na tej točki snidejo ljudje z obeh strani meje. Naš skupni cilj pa je, da bi se lahko popotniki in turisti povzpeli nanj kadarkoli in uživali v lepem razgledu.

- Čimprej nameravamo do konca urediti markirano kolesarsko pot, ki bo povezovala obmejne točke na naši in slovenski strani ob meji. Potekala naj bi med prej omenjenimi kraji - iz Radelj, preko Kapunarja, Urbana, tudi po ozemlju občin Grossradl in Oberhaag in se spet vrnila na slovensko stran. Steza sicer že obstaja na posameznih odsekih, vendar še ni povezana in markirana v zaokroženo etapno celoto.

- V bližnji prihodnosti, ko bi bilo to že urejeno, razmišljamo v skupnem idejnem projektu "Mala evropska regija Sv. Pankracij" tudi o avtobusni povezavi, ki bi služila turistom (morda v največji meri upokojujencem) v navezovanju stikov z izleti na obe strani meje. Takšni izleti bi utrjevali meddržavne odnose in povezovali ljudi tostran in onstran meje. Utrjevanje vezi in iskanje novih znanstev pa je vsekakor zelo dobrodošlo v današnjem povezovanju narodov v okviru Evropske skupnosti."

Kakšne so izkušnje Avstrije pri vključevanju v EU? Je zdaj lažje ali težje, kot je bilo pred priključitvijo?

"Gospodarstvo v globalu poteka v novonastali situaciji zelo dobro. Glede tega se ne moremo pritoževati. Je pa res, da smo glede razmer v deželni gospodarstvu, ali če hočete v gospodarstvu v posameznih raz-

drobljenih regijah trenutno na slabšem. Posamezne regije gospodarijo dobro, npr. Steiermark, ki ima poseben status zahvaljujoč dobro razviti avtomobilski industriji. Drugod je situacija drugačna, globalno pa gre vse skupaj preko istih finančnih sfer. To je morda tisti vidik, s katerega se je nekoliko težje prilagajati novim usmeritvam Evropske Unije."

Josef Loibner je bil navdušen nad idejo glavne urednice Viharnika, Ide Robnik in Gorazda Mlinška, da bi se sodelovanje med občinami z naše in avstrijske strani razširilo še v publicističnem smislu; z objavljanjem člankov o pereči problematiki ali o posameznih uspešnih akcijah pri nas in preko meje. Viharnik je kot mesečna revija, ki prinaša bralcem zanimive dogodke iz našega obmejnega področja prava publikacija, ki bi se tudi v prihodnje lahko aktivno posvečala tej aktualni problematiki. Josef Loibner in njegovi sodelavci so se strinjali, da je obveščenosť in dobro informiranje ljudi ena izmed najpomembnejših nalog, ki so potrebne pri takšnih skupnih projektih.

In kaj menite, Josef Loibner, imate kakšen predlog, kaj naj še storimo na slovenski strani, da bomo lažje in hitreje prišli v EU?

"Ni toliko pomembno, kdaj in kako boste prišli v EU. Pomembno je predvsem, da razčistite z vprašanji znotraj lastne države in namenite dovolj pozornosti tistim vrednotam, ki se neposredno tičejo tudi držav znotraj EU. S tem ne mislim toliko na politiko, ker ta v tem trenutku ni dominantna na mojem

področju, pač pa predvsem na urejenost glede kulturnih vrednot, ki so del celotne kulture evropskih narodov. Vsekakor pa upam in želim, da bomo Avstrijci prvi, ki bomo lahko Slovenijo pozdravili kot novo članico v zvezi evropskih narodov!"

S to lepo gesto sva končala najin pogovor, ki so mu z avstrijske strani prisostvovali tudi predstavniki obeh sosednjih občin, z naše pa predsednik Krajevne skupnosti Remšnik, Ivan Konečnik in podžupan občine Radlje Ludvik Fedler. Oba sta tudi glavna predstavnika idejnega projekta "Male evropske regije Sv. Pankracij". Ludvik Fedler se je strinjal z vsem povedanim in dodal še nekaj značilnih želja in potez naše, slovenske strani:

"S sosedi gojimo dobre odnose že veliko let. Zametki tega se kažejo že nekaj desetletij nazaj v sodelovanju gasilskih društev, godb na pihala, ansamblov... V idejnem projektu "Mala evropska regija Sv. Pankracij" pa nam je osnovno vodilo izgradnja in dograditev infrastrukture. Pod ta pojem spada gradnja in asfaltiranje ceste Remšnik - Lamfrid, izgradnja kanalizacije in čistilne naprave na Remšniku, povezava kolesarske poti v turistične namene... Za doseg te ciljev že vrsto let sodelujemo z avstrijsko stranjo - na kulturnem, športnem in cerkvenem področju. Res pa je, da to sodelovanje poteka najbolj aktivno in konkretno šele zadnjih nekaj let. Na avstrijski strani imajo na primer vinotoče; mi bi radi pri nas na posameznih obmejnih točkah postavili "moštotoče", ki bi parirali vinorodnim krajem v sosednji državi. Za pijačo bi izbrali tudi posebno ime in ga zaščitili kot našo blagovno znamko. Čez mejo imajo svoj "pruh", kamnolom, ki je bogat z minerali; tudi mi se lahko ponašamo z rudnikom svinca, cinka in bakra pri Divjaku, ter z rudiščem grafita na Breznem vrhu; v tem smislu bi lahko združili interese in naredili posebno geološko pot, ki bi turistom razkrivala zaklade mineralov v notranjosti zemlje. Posebej bi radi uredili več turističnih kmetij in povečali število spalnih kapacitet, ki so zdaj zanemarljive ali pa jih sploh ni. V smislu izgradnje infrastrukture je Avstrija na boljšem: vse imajo organizirano na regijskem nivoju, mi pa se moramo za vsako stvar dogovarjati z državnimi institucijami v Ljubljani. Tudi kot članica EU se Avstrija lažje dogovarja z Brusljem, kakor mi. Na žalost smo pač tudi na tem področju še daleč za razvito Evropo!"

Ivan Konečnik je poln idej in zagnanosti. Neutrudni bорец za boljši jutri svojega kraja in sokrajanov!

"Vse ne gre naenkrat. Trudimo se, kolikor je v naših močeh in še več. Z veseljem ugotavljam, da so naši človeški, prijateljski prekomejni odnosi tako dobri, da so najboljša podlaga za doseg ciljev, ki smo si jih zadali. Ob večkratnih letnih shodih na podružničnih cerkvah in tudi sicer se

Foto Gorazd Mlinšek

1

1. Sv. Pankracij na Remšniku
2. Vhod v zvonik cerkve sv. Pankracij, ki je nujno potreben obnove
3. Remšnik
4. Z leve: Gorazd Mlinšek, Aleš Tacer, Ivan Konečnik, Ludvik Fedler, Josef Loibner.
5. Sproščeno obmejno sodelovanje
6. Tabla, ki označuje odprto mejo za obiskovalce cerkve Sv. Pankracij.
- 7,8. Mejna lipa pri sv. Pankraciju na Remšniku

Foto Ido Robnik

2

Foto Gorazd Mlinšek

3

Foto Ido Robnik

4

srečujemo, se pogovorimo o aktualni problematiki, izmenjamo izkušnje; pogledamo, do kod smo prišli in kaj nas še čaka... Postali smo pravi prijatelji in tako tudi delujemo: z roko v roki, s sosedsko podporo. Vesel sem, da je tako in upam, da bo tako tudi ostalo. Res je potrebno še veliko postoriti, a upanje in pogum nam vliva pogled nazaj: veliko je bilo namreč v zadnjih letih že tudi postorjenega. In tudi naprej bomo nadaljevali tako, ali pa še bolj drzno."

S temi besedami nam pokaže karto z vrisanimi idejnimi projekti in seznam z naslovom: Idejni projekti za skupno prijavo s sosednjima avstrijskima občinama Grossradl in Obergaag pod naslovom "Mala evropska regija Sv. Pankracij". Z zanimanjem ga prelistamo: velik je, obsežen, velikopotezen, drzen! Predolg, da bi ga objavili v Viharniku. Lahko naštejemo le nekaj najvažnejših zamisli:

- Pot naravne in kulturne dediščine /zajema najbolj zanimive geografske, kulturne in zgodovinske točke v kraju Remšnik in okolici/ (cerkev sv. Jurija, rudnik, rudišče, lovska koč, legendarno mesto z odtisom stopala Sv. Jurija, obmejna okrepčevalnica Lamfrid, rastišče zaščitenih vrst dreves – tise na Breznem vrhu, Sv. Pankracij, Sv. Urban, Kapunar, kmetija Helbin, Tišlarjev mlin, Andrejeva žaga, Herkove jame, Sv. Janez,...)
- Turistični vodnik po Remšniku /v povezavi z avstrijskim območjem/
- Turistični postojanki Kapunar in Lamfrid /pohodniški in stacionarni turizem/
- Turizem na kmetijah /povečanje spalnih kapacitet/
- Obmejna smučarska tekaška pot Kapunar – Sv. Pankracij /popestritev športnih dejavnosti/

- Obnova cerkvenega zvonika in razglednega stolpa Sv. Pankracij /izboljšanje turistične ponudbe – vedno prost dostop/
- Uvajanje ekološkega kmetovanja /okolju prijazno kmetovanje/
- Registracija moštotočev /tipična pijača – mošt – vrhunska kvaliteta/
- Sanacija divjih odlagališč /čiščenje divjih odlagališč in ureditev ustreznih/
- Družabna in kulturna srečanja / med prebivalci "Male evropske regije Sv. Pankracij/
- Vaški dom /zagotovitev primerne družabnega, kulturnega in upravnega prostora/
- Cesta Remšnik – Helbin – mejni prehod /v smislu povezave z avstrijsko stranjo/

- Kanalizacija centra Remšnika /v smislu turistične ponudbe urejena infrastruktura/
- Obnovitev ceste Hiter – Zg. Mori /z odcepoma proti Kapunaru in Sv. Pankraciju/ itd.

Idejni projekt je res smelo zastavljen. Če bo uspešen v tolikšni meri, da se bo realizirala vsako leto vsaj katera od navedenih smernic, bo to vsekakor velik prispevek k ohranjanju in razvijanju meddržavnih odnosov in k približevanju Evropski uniji. To pa je cilj, h kateremu stremijo Remšničani že skoraj deset let, vse od časa, ko so kot drugi v Sloveniji pristopili preko projekta CRPOV k oživiljanju in ohranjanju slovenskega podeželja.

Skupaj z bralci Viharnika jim zaželimo na tej poti veliko uspeha! ▲

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1
Telefon: 0602/ 43-332, Faks: 0602/ 42-684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik

Uredniški odbor: Ida Robnik in Gorazd Mlinšek

Glavna urednica: Ida Robnik

Oblikovalska realizacija:

Dizajn studio Humek, Maribor

Likovna urednica in

grafično oblikovanje: Marlena Humek

Tehnični urednik: Alfi Hutter

Priprava za tisk in fotoliti:

Grafična forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Naklada: 1750

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2000. Fotografije © avtorji

Slika na naslovnici:

gospa Štefka Kučan v Najevski lipi,

avtor fotografije: Franc Jurač.

SESTANEK MEŠANE KOMISIJE "MALA EVROPSKA REGIJA SV. PANKRACIJ"

ALEŠ TACER

Dne 04.07.2000 so se v lovski koči na Remšniku sestali člani mešane komisije "Mala evropska regija Sv. Pankracij". Goste iz Avstrije so gostitelji najprej pozdravili v centru kraja in jim razkazali krajevne znamenitosti, vključno s cerkvijo Sv. Jurija. Mešani pevski zbor je zapel nekaj pesmi v slovenskem in nemškem jeziku; izkazal se je tudi stari vaški godec, ki je iz diatonične harmonike izvabljal stare, a še vedno poskočne viže. Pred lovsko kočjo so goste sprejeli s kruhom in soljo, manjkal pa ni niti kozarček "ta močnega" za boljšo prebavo.

Avstrijsko delegacijo so sestavljali:

- Diilinde Mlakar in Hannes KLUG, predstavnik štajerske deželne vlade iz Graza
- Harald Lang, EU- regionalni management južno-zahodne Štajerske iz Lipnice
- svetnik dr. Müller, BH Deutschlandsberg
- svetnik dr. Sailer, BH Lipnica
- gospa Schuster, okrajno vodstvo gradenj Lipnica
- zastopniki občin Oberhag in Grossradl,

našo pa:

- Hubert Robnik, župan občine Radlje
- Ludvik Fedler, podžupan in član komisije "Mala evropska regija Sv. Pankracij"
- Ivan Konečnik, predsednik KS in član komisije "Mala evropska regija Sv. Pankracij"
- Elizabeta Grögl, svetnica Občinskega sveta občine Radlje
- Milan Hiter in Marjan Račnik, člana komisije
- Vladimir Rudl in Ana Potočnik, MRA Maribor
- Zlatko Halilović, policijska uprav Slovenj Gradec

predstavniki medijev

Sestanka se nista udeležila Dimitrij Puhr, Meor Ljubljana in Darinka Mravljak, poslanka državnega zbora.

Pogovor je potekal v nemškem jeziku in je trajal dobri dve uri. Sogovorniki so izmenjali mnenja in izkušnje ter se dogovarjali o sodelovanju v bodoče. Veliko je bilo izrečenega o projektih in planih v okviru Male evropske regije Sv. Pankracij na obeh straneh. Slovenska stran je ugotovila, da se na žalost vse začne in konča pri denarju. Plani so narejeni, projekti zastavljeni, zatakne pa se vedno pri financiranju. Vladimir Rudl je zagotovil, da bo v kratkem izšel razpis in da bo mogoče preko dobro pripravljenih projektov zagotoviti določena sredstva v okviru Sklada za male projekte iz programa PHARE. Najprej pa je treba dokončati posamezne faze tistih zadolžitve,

1. Župan občine Radlje Hubert Robnik.
2. Levo Josef Loibner, desno Ludvik Fedler.
3. Ivan Konečnik, predsednik KS Remšnik.
4. Pred pričetkom sestanka so si udeleženci ogledali cerkev in pokopališče na Remšniku.
5. Mešani pevski zbor Remšnik.

Foto Gorazd Mlinšek

ki so že v teku. Te naj bi bile dokončane v dveh do treh mesecih. Preko zime pa bi lahko pripravili temeljit projekt za paketno turistično ponudbo na posameznih točkah ob meji z Avstrijo. Ludvik Fedler je bil bolj kritičen: "Samo govorimo, treba je tudi konkretno kaj narediti. Tako pa imamo projekte dokončane, nimamo pa finančnih sredstev, da bi jih spravili v življenje, oz. jih konkretno izpeljali."

Hubert Robnik, župan občine Radlje: "Občina si močno prizadeva za čimprejšnjo izpeljavo posameznih projektov. Pripravljeni smo tudi zagotoviti vložek v višini določenega odstotka sredstev. Veliko je bilo narejenega že v prejšnjih letih v okviru programa CRPOV

(celostni razvoj podeželja in vasi), od elektrifikacije do vodovodnih povezav. Zavedati pa se moramo, da vsega ni mogoče doseči naenkrat. Trudili se bomo, da pomagamo kraju Remšnik še v bodoče, tudi pri izgradnji boljših cestnih povezav."

Uradnemu delu je sledila pogostitev prisotnih z izključno doma pridelanimi specialitetami: domačim kruhom, salamami, skuto, pašeto, zaseko. Manjkalo pa ni niti doma narejenega soka in mošta, stisnjena ga iz sadja lanskega letnika. ▲

AVSTRIJSKI GOZDARJI V RADELJSKIH IN MISLINJSKIH GOZDOVIH

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Koroški, pa tudi ostali slovenski gozdovi so že vrsto let zanimivi za gozdarske strokovnjake in druge naravovarstvenike iz številnih evropskih držav. S sonaravnim načinom gospodarjenja z gozdovi skozi pet desetletij (po prepovedi golosečenj) so oblikovali in še danes negujemo gozdarji stabilen večnamenski gozd. V naše gozdove radi zahajajo tudi gozdarji iz Avstrije.

Avstrijske goste smo pričakali v parku pred radeljsko "gozdno upravo".

Tako so nas 16. in 17. junija obiskali tudi avstrijski gozdarji in lastniki gozdov, ki so združeni v Avstrijskem gozdarskem združenju. Vsako leto organizirajo skupno večdnevno posvetovanje, kjer izmenjajo med seboj strokovna mnenja in se pogovorijo o drugih za gozdarje in lastnike gozdov zanimivostih. Letošnje gozdarske dneve so organizirali ob praznovanju 100 obletnice obstoja srednje gozdarske šole v Bruchu na Muri. Tema letošnjega posvetovanja je bila "Gozdarstvo med tradicijo (preteklostjo) in prihodnostjo". Potekalo je med 14. in 17. junijem. Strokovno posvetovanje so poleg raznih predavanj popestrili z 11 enodnevnimi strokovnimi ekskurzijami po avstrijski Štajerski. Želeli pa so spoznati gospodarjenje v koroških gozdovih, zato so se že v preteklem letu obrnili za pomoč pri organizatorju dvodnevne ekskurzije pri nas na bivšega direktorja Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec Huberta Dolinška. Kljub upokojitvi se je naš nekdanji sodelavec Hubert Dolinšek tudi letos odzval

na prošnjo avstrijskih gozdarjev, da nas obišejo. K organizaciji smo priskočili gozdarji Zavoda za gozdove iz Območne enote Slovenj Gradec. Veseli smo bili tudi, da se nam je pridružil tudi profesor Dušan Mlinšek. S skupnimi močmi smo pripravili scenarij za dvodnevno ekskurzijo po radeljskih in mislinjskih gozdovih.

Trideset članov avstrijskega gozdarskega združenja smo pričakali 16. junija v Radljah. Po pozdravnem govoru je naše goste samozavestno vodila po negovanih gozdovih Majerhova revirna gozdarka Jerneja Čoderl. Ob gozdni učni poti Stari grad so se sosedje lahko prepričali, da sonaravni način gospodarjenja, pa naj bo to prebiralno gospodarjenje ali redčenjem, omogoča trajno stabilnost in tudi socialno varnost lastnika gozda. Govorili smo tudi o večnamenskem gozdu in revitalizaciji nekdanj uničenih gozdov (golosečnje, paša, vnašanje rastišču neustreznih drevesnih vrst), o sonaravnem gospodarjenju z gozdovi v soglasju med ekologijo in ekonomijo, o negi gozdov kot pomagalo pri

Obiskali smo tudi starega gozdarja Franca Hafnerja. Z Arthurjem Pergerjem sta nazdravila tudi vam.

samooskrbi gozda, o negi krajin in drugih zanimivostih iz gozdne zakladnice. Radeljski kolegi pa so jim pričarali delček nekdanjega holcarskega življenja. V gozdu so jim pripravili dobro friko ali polento s sirom in ocvirki.

Naslednji dan so spoznali smrekove monokulture na Mislinjskem Pohorju. Seznanili smo jih z zgodovino nastanka umetnih nasadov in o petdesetletnem delu gozdarjev. V njim nekdanje mlade nestabilne smrekove kulture (nasadi) spreminjamo postopoma s pomočjo najrazličnejših ukrepov (sadnja in podsadnja listavcev, skrb za redka stara drevesa listavcev), v vitalne odrasle mešane gozdove, kjer se v manjših šopih in posamezno že pojavlja naravni pomladek listavcev.

Med udeleženci ekskurzije je bil tudi Arthur Perger, ki je dobro poznal te smrekove nasade, saj je bilo okoli 2700 ha gozdov na Pohorju v njihovi lasti. Drugič se je sprehodil po danes državnih gozdovih. Arthur Perger je tudi diplomirani gozdarski inženir, zato smo bili zelo veseli njegove pohvale in začudenju, da so koroški gozdarji uspeli negovati v petdesetih letih tako kvalitetne gozdove. Zanimivo je bilo njegovo razglabljanje o njihovi

družinski zgodovini. Pergerji so kupili močno izsekane gozdove. Stari oče je pričel sistematično sekati smreko. Listavcev, predvsem bukve ni bilo. Vso so posekali za potrebe železarstva (ogljje). Tako kot stari oče, je tudi Arthurjev oče imel skrb za gozd, pa tudi za gozdne delavce, katerim je priskrbel celo pokojnino. Pergerji so imeli v Mislinji žago, tovarno lepenke, les pa so spravljali po ozkotirni železnici po Mislinjskem jarku.

Prijetno se je bilo pogovarjati z gospodom Pergerjem. V lepi slovenščini se je razgovoril o svoji mladosti, kako je hodil v takratno osnovno šolo v Šentilj. Oče je zahteval, da se je učil slovenščino, čeprav so bili avstrijski državljani. Spominjal se je tudi gimnazijskih let v Celju. Še veliko zanimivih dogodkov mi je povedal, vendar morda o tem kdaj drugič.

Arthur Perger je s solzami v očeh nekajkrat poudaril, da oni ne zahtevajo nazaj gozdov, saj so bili po mednarodnem sporazumu odvzeti gozdovi dodeljeni kot vojna odškodnina takratni državi Jugoslaviji. Za ta gozd so dobili odškodnino, ki ni bila velika. Teh gozdov in ostalega posestva ne zahtevajo nazaj.

Na moje vprašanje, kaj se mu zdi najbolj pomembno, ko je

videl nekdanje njihove gozdove, mi je odgovoril, da je zelo vesel, da so ti gozdovi tako lepi. Ponovno je pohvalil gozdarje, še posebej pa prof. Dušana Mlinška in Huberta Dolinška ter njune sodelavce, ki so leta 1954 sistematično pričeli urejati pohorske gozdove. Pohvalil pa je tudi nas mlajše gozdarje, da nadaljujemo s skrbnim načinom gospodarjenja z gozdom. Težko bi mu bilo, če bi bili ti gozdovi izsekani. Dodal je še: "Skrbeti moramo za ta naš gozd, saj je ta del našega življenjskega okolja."

Upam, da so bili zadovoljni z ekskurzijo tudi ostali udeleženci in da bodo dobre vtise prenesli med svoje gozdarske in ostale sodelavce ter da bomo še nadalje medsebojno sodelovali. ▲

Sredi radeljskih gozdov so bila strokovna razglabljanja zanimiva.

Na Tolstem vrhu in Brički se je poleg domačih gozdarjev razgovoril tudi Arthur Perger.

Foto: Gerardo Müller

S SOSEDI DOBRO SODELUJEJO TUDI V OBČINI DRAVOGRAD

FRANC JURAC

Dobro sosedsko sodelovanje z obmejnimi občinami je tudi v Dravogradu. Tako nam je v razgovoru povedal župan občine Dravograd Rado Krpač.

"Sosedsko sodelovanje občine Dravograd z obmejnimi avstrijskimi občinami predstavljajo kulturna, športna in družabna srečanja z občinami Suha (Neuhaus), Labot (Lavamund), in St. Paul. Dogovori o sodelovanju potekajo vsako leto na tradicionalnih novoletnih srečanjih županov obmejnih občin, predstavnikov občinskih svetov in občinskih uprav, ki jih organizira in gosti ena od obmejnih občin".

Vaše sodelovanje do obmejnih avstrijskih občin se gotovo odraža na kulturnem in športnem področju?

"Ja res je. Sodelovanje glasbenikov gobjo pihalni orkestri in okteti obmejnih občin. Ob srečanju pihalnih orkestrrov Sentjanž pri Dravogradu, Schlosskapelle Neuhaus in Gasilske godbe občine Loče, so sodelujoči podpisali tudi listino o prijateljskem sodelovanju. Organizator prihodnjega srečanja leta 2001 bo občina Dravograd. Občina in Dra-

Rado Krpač
župan občine Dravograd

vogrjski Oktet Kograd - IGEM sta se vključila tudi v organizacijo mednarodnega poletnega festivala - srečanje okteta v Suhi na suškem gradu in v Dravogradu. Kulturno in športno srečanje osnovnih šol ob meji poteka med učenci in učitelji osnovnih šol iz Libelič in Žvabeka. Libeliško društvo kmetič sodeluje z društvom kmetič iz Suhe. Tradicionalna športna srečanja štirih občin Dravograd, Slovcenij Gradec, Lavamund in St. Paul predstavljajo tekmovanja športnikov

v različnih disciplinah in srečanje županov štirih občin. Prostovoljna gasilska društva v občini prirejajo strokovna in družabna srečanja s sosednjimi obmejnimi gasilskimi društvi. Sodelovanje občine Dravograd s sosednjimi avstrijskimi občinami Koroške in Štajerske poteka tudi v okviru mednarodne obmejne poti. Obmejna panoramska pot, ki vodi od Koralp do Gornje Radgone, se v občini Dravograd pričinja na turističnem mejnem prehodu na Košenjaku in poteka po meji do svetega Urbana. Pot vključuje naravne in kulturne znamenitosti tega območja in ponudbo planinskega doma na Košenjaku. Cerkvica sv. Urbana privablja pohodnike in obiskovalce vsakoletnih srečanj ob verskih praznikih z obeh strani meje. Dostop na pot iz Dravograda poteka v dveh smereh. Iz Podgrada lahko izberemo smer mimo razvalin starega gradu čez Goriški vrh proti Trem križem do planinskega doma Košenjak na višini 1169 m. Lahko pa izberem pot preko Ojstrice z ogledom cerkve sv. Duha, ki ima največji lesen poslikan strop v Sloveniji. Območje je zavarovano kot krajinski park Košenjak - Velka in obsega najlepši in nara-

voslovno najzanimivejši del dravogradske pokrajine. Na domu je 25 ležišč, oskrbnika pa lahko sprejemata tudi večje organizirane skupine. Ob panoramski poti predlagamo ogled zanimivosti mimo lovske kočice Piramida, kjer je "Gladovna voda", izvir vode na 410 m, Volčji kamen (neizdelan mlinski kamen) in preko Suhega hriba do Volčjih jam. Nekoliko nižje se nahaja Bogatčeva bukev večjih dimenzij. Pot se nadaljuje naprej ob meji čez Junčkove peči do cerkve sv. Urbana, kjer je možen tudi sestop in ogled jezera na Golici. Omembe vredno pa je tudi sodelovanje v kulturni ponudbi OD PLIBERKA DO TRABERKA (več zborov ena prireditev v Dravogradu). Omeniti moram tudi sodelovanje v CB programih v okviru katerega smo že zgradili čistilno napravo v Libeličah, sedaj pa je tu projekt mednarodne daljinske kolesarske poti Drava - Mura (Vič Dravograd, Trbonje - občina Muta) v vrednosti 149 milijonov tolarjev. Lahko rečem, da je sodelovanje naše občine s sosednjimi obmejnimi občinami nadvse zadovoljivo in obojestransko in takšnega sodelovanja si želimo tudi v bodoče". ▲

SLIKE IN ZGODBE O PRIHODNOSTI KULTURNE KRAJINE

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zelo podobni sta si alpski krajini na obmejnem območju Avstrije in Slovenije - na območju občine Črna na Koroškem in na avstrijski strani območje občine Bistrica pri Pliberku. Obe ležita pod vznožjem Pece. Sta sestavni del alpske kulturne krajine, kateri sta si po naravnih danostih zelo podobni, skozi stoletja pa je človek zaradi najrazličnejših oblik gospodarjenja (rudarjenje, železarstvo, oglarjenje, papirna industrija, paša, sečnja na golo, itd.) vplival na prostorsko preoblikovanje tega prostora. Da bi na osnovi dosedanjega razvoja na področju gospodarstva (infrastruktura, promet) in kulturne krajine v tem alpskem prostoru bili boljše pripravljene na evropski skok, pri tem pa bi opozorili na nevarnosti in pripravili možne in potrebne ukrepe za trajnostni razvoj kulturne krajine, so se stro-

Medsebojno sodelovanje med slovensko in avstrijsko Koroško poteka na kulturnem, umetniškem in športnem področju že vrsto let. Ob vstopu v Evropsko unijo pa postaja povezovanje posameznih geografsko in gospodarsko sorodnih in podobnih območij ob meji še tesnejše. S skupnimi močmi naj bi bili obe Koroški lažje pripravljene na morebitne težave ob skoku v Evropo, skupno pa naj bi bilo sodelovanje na vseh področjih, katere bi pripomogle h trdnejši prihodnosti in razvoju v takoimenovane "male evropske regije".

kovnjaki različnih panog ob pomoči obeh občin lotili skupnega projekta "Trajnostni razvoj alpske kulturne krajine na območju Avstrija - Slovenija". Medsebojno sodelovanje poteka na lokalni in regionalni ravni. Ta projekt izvajata za avstrijsko stran Regional Consulting GmbH z Dunaja in E.C.O - Institut für ökologie iz Celovca, za slovensko stran pa

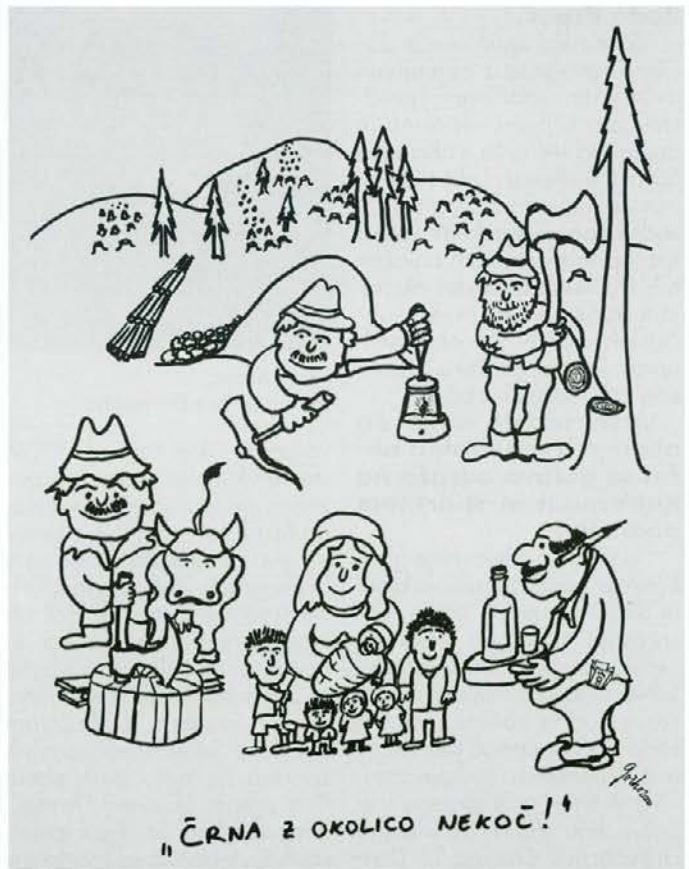
Urbanistični institut RS in Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani z zunanjimi sodelavci. Dosedanje izvajanje tega projekta je potekalo s pomočjo izvedbe treh delavnic. Naslov delavnice v Črni in Bistrici je bil "Slike in zgodbe o prihodnosti kulturne krajine" (v obeh občinah). Delavnici - avstrijska in

slovenska - sta potekali ločeno. Prva je bila novembra 1999 v Bistrici pri Pliberku (Feistreta ob Bleiburg), druga pa februarja 2000 v Črni na Koroškem. Rezultate obeh delavnic pa sta obe delovni skupini podali na skupni delavnici (posvetovanju) 3. aprila 2000 v Črni na Koroškem. V skupni delavnici so sodelovali predstavniki iz lokalnega in regionalnega okolja na obeh straneh meje. Med 32 udeleženci so bili predstavniki obeh občin, vseh štirih vodilnih institucij, ki vodijo projekt, gozdarjev (ZGS, Forstverwaltung Thurn - Valsassina), kmetov (najožje raziskovalno območje je bilo na slovenski strani Topla, na avstrijski naselje Bistrica in Rute), kulturnih ustanov (Muzej Ravne), šolskih ustanov (osnovna šola Črna, gimnazija Ravne), ekoloških raziskovalnih ustanov (ERICO Velenje) in

Foto: Peter Vermanik

KARIKATURA

ekologov (avstrijski Greenpeace) in predstavniki turističnih in gostinskih dejavnosti (Hotel Krnes, gostilničarji iz Črne in Bistre, A.L.P. Peca).

Delovna skupina iz avstrijske strani je ugotovila nekatere negativne dejavnike, ki slabo vplivajo na današnji razvoj življenja na podeželju pod Peco. Upada jim število kmetij, prihaja do zaraščanja negozdnih (nekdaj obdelanih) površin. Usposobljena delovna sila se jim odseljuje v večje centre (Celovec). Mladi nimajo zaposlitve v domačih krajih, zmanjšuje se jim ekološka pestrost. Bojijo se, da bi Peca postala odlagališče jedrskih odpadkov, zahtevajo pa zaprtje jedrske elektrarne Krško. Rešitve za izboljšanje stanja, katere morajo potekati postopoma, pa so v razvoju turizma, v preoblikovanju kmetijstva (dodatne zaposlitve na kmetiji, zdravo kmetovanje), trdnjše sodelovanje na področju gospodarstva s Slovenijo (skupnost malih podjetij, večje sodelovanje na lokalni ravni). Na področju okolja in krajine si želijo

sodelovanja pri gospodarjenju z gozdovi, podporo pri zaprtju JE Krško in trženje krajine (naravi prijetne in nemoteče oblike turističnih ponudb, prikaz naravnih znamenitosti itd.). Želijo tudi večati odgovornost pri uveljavljanju idej in novonastalih projektov ter večjo razumevanje in povezovanje med vlado, regijo in lokalnimi skupnostmi.

Podobne pa so bile tudi ugotovitve delovne skupine iz Črne, katere so bile ugotovljene za območje Črne in njeno zaledje (regija).

V Črni smo se spraševali, kaj bo prinesel vstop v EU Koroškim in sosednjim območjem. Spremeniti bomo morali miselnost in prekiniti z tradicijo, da le znotraj domačega plota lahko najlažje gospodarimo. Potrebno se bo odpreti navzven. Mladi odhajajo iz Črne in okolice. Prekiniti je treba s tradicijo - postopoma je treba uvesti nove gospodarske dejavnosti (malo obrt, privabiti kapital v lesno predelovalno dejavnost in ne topilniško usmeritev, kmetijstva v sonaravno kmetovanje tam,

kjer je to možno - zaledje Črne). Mežiška dolina ne sme postati smetišče Slovenije in Srednje Evrope. Ohranjati je potrebno naravno in kulturno dediščino (ohranjanje celkov, ki imajo vse večjo estetsko in ekološko vrednost). Naravne danosti je možno na nevsiljiv način tržiti. Dane so možnosti za razvoj planinstva, pohodništva, kmečkega turizma, kolesarjenja, gozdno-naravoslovnih poti, muzejev in učilnic na prostem. Odpreti bo potrebno prometno izolacijo od ostalih predelov Slovenije. Izboljšati bo potrebno cestno infrastrukturo (prometne povezave s Primorsko in Avstrijo po najkrajših poteh, izboljšanje cestne povezave med Črno, Celjem in Logarsko dolino). Ne smemo zanemariti osveščanja in izobraževanja ter pretoka informacij. Povezanost med sosednjimi občinami ob meji mora postati še močnejša, saj že sedaj potekajo in so načrtovani nekateri skupni projekti v občinah in regijah. Naj omenim samo nekatere: skupna ureditev treh koroških meddržavnih gorsko -

kolesarskih poti na območju Karavank in Kamiško Savinjskih Alp, ureditev etnološkega muzeja v Črni, Logarski dolini in Jezerskem, gorski in kolesarski maraton okrog Pece, turneja koroških pevskih zborov "Od Pliberka do Traberka", razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, projekt "Mlinska cesta" in projekti "Uvajanje sistema ogrevanja z lesno biomaso", "Mladi in ustvarjalnost", "Razpis za zbiranje idej za dejavnosti v malem gospodarstvu", "Komunikacijske in informacijske tehnologije".

V projektu "Trajnostni razvoj alpske kulturne krajine na obmejnem območju Avstrija - Slovenija" so udeleženci skušali oblikovati scenarij razvoja do leta 2020. Ne smemo pa pozabiti, da bo potrebno razvijati ne samo centre (središča) Koroške alpske krajine, večji poudarek bo potrebno posvetiti tudi zaledju - posameznim kmetijam v vseh alpskih dolinah med Uršljo goro, Peco, Olševq in Smrekovcem, brez katerih Črna ne bi bila turistično zanimiva! ▲

GORAZD MLINŠEK

„ČRNA Z OKOLICO DANES!“

„ČRNA Z OKOLICO LETA 2020?“

“ERNTE” - PRIDELEK ZA ŽIVLJENJE

MILENA CIGLER GREGORIN

V okviru programa Phare za male projekte ob Slovensko - Avstrijski meji smo navezali stik in vzpostavili sodelovanje na področju izmenjave informacij tudi z avstrijsko organizacijo “Ernte”. To je organizacija za bio kmetovanje, z izpostavami po posameznih deželah Avstrije. Ena izmed izpostav je tudi v Celovcu, s sedežem na Gassner gasse 2. Tu je zaposlen dr. biologije Štefan Merkač, vnet zagovornik bio kmetovanja in uporabe pridelkov za zdravo življenje.

Dr. Štefan Merkač

Z veseljem je pripravljen spregovoriti o delu združenja Ernte in bio kmetovanju na Avstrijskem Koroškem. Z urednico Ida sva ga obiskali 29. junija, na dan s. Petra in Pavla in vzel si je čas za naš pogovor, kar polne tri ure.

Vprašanja sem postavljala brez pravega zaporedja, vendar sva na koncu izvedeli vse, kar naju je zanimalo.

Kaj torej pomeni ERNTE?

Dobesedno to pomeni “pridelki za življenje”, obenem pa je zaščitna znamka za pridelke,

pridelane na naravni način.

Kaj je to “bio” pridelava?

Bio pridelava temelji na naravnih načinih kmetovanja; pomeni varnost živil, kakovost le-teh, ohranjanje okolja in ne nazadnje dobro počutje živali. Vrednoti se tudi z porabo energije na enoto proizvoda. Zajema več področij, npr. živinorejo (govedorejo, prašičerejo, ovčerejo, kozjerejo, rejo perutnine, čebelarstvo, ribištvo),

• rastlinsko proizvodnjo (pol-

jedelstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo idr.),

• gnojenje (gnojenje z organskimi gnojili - vračanje zemlji hranilne snovi s kompostom, hlevskim gnojem, gnojnico pa tudi z zelenim gnojenjem (rastlinska masa) - in gnojilnimi pripravki pridobljenimi s posebnimi postopki),

• pašo oziroma izpuste: da se živali prosto gibljejo po zemljiščih, število dni izpusta je določeno oziroma spodnja meja števila dni izpusta je predpisana s standardi, ki pa so različni, kot bomo videli pozneje;

• drugačne gibalne pogoje za živali v prostorih - gospodarska poslopja so urejena za prosto rejo.

Pri bio pridelavi upoštevamo tudi lunin vpliv na rast in rodnost ter lunin setveni koledar.

Kako je ERNTE organizirana?

ERNTE je samostojno združenje z posameznimi organizacijami oziroma izpostavami, ki so dokaj samostojne, organizirane po posameznih deželah Avstrije. Nadzor nad njenim delom oziroma pridelki izvaja šest do 7 firm, ki so za nadzor takih proizvodov specializirane in so dobile pooblastila od deželne urada za živila “Lebensmittelbehörde”. Urad dela po smernicah:

• po smernicah evropske unije iz leta 1991; te se spreminjajo, npr. pred nekaj meseci so dodali ureditev celotnega področja živinoreje po naravnih smernicah, prej je bilo to urejeno samo za rastlinsko pridelavo. Pri živinoreji to pomeni število dni izpusta (vsaj 200 dni v letu), kvaliteta krme za živali, količina svetlobe v hlevu idr.

• način biokmetovanja je urejen s Kodeksom Alimentarius. Po tem so določena področja, kjer je režim ureditve strožji (npr. pri genskem inženiringu, pri pridelavi).

• Posebej je urejeno še poglavje gojenja rib oziroma ribogojništvo in čebelarstvo. Pri čebelarstvu je posebej urejeno področje varstva pred varoozo z uporabo naravnih preparatov (mravljične kisline).

Nasploh je posebej urejeno področje uporabe zaščitnih sredstev pri rastlinski pridelavi, kjer je od fungicidov dovoljena uporaba bakrovih pripravkov v količini 1,5 kg/ha letno.

Tudi veterinarji morajo nujno uporabljati sredstva, ki niso škodljiva za zdravje ljudi, ki uživajo živalske proizvode in so postopki zdravljenja živali zelo natančno definirani. Pri vsakem pregledu živali in predpisu zdravil mora veterinar upoštevati seznam prepovedanih zdravil in pri zdravljenju uporabljati samo dovoljena zdravila. Za vsako zdravilo, ki ga predpiše mora napisati zapisnik ter ga opremiti z žigom in podpisom.

Kakšna izobrazba je potrebna za delo v ERNTE? Kakšno izobrazbo imate vi?

Poleg osnovne izobrazbe kmetijske stroke je potrebna še dodatna izobrazba s področja bio kmetovanja. Tako dodatno šolanje traja približno eno leto in ga sedaj izvajajo v Linzu v zgornji Avstriji.

Jaz sem opravil to dodatno izobraževanje v Grazu. Na žalost so ta oddelek v Grazu ukinili. Sicer pa sem jaz po poklicu dr. biologije.

Kaj nudi ERNTE kmetom?

Kmetom, ki se ukvarjajo z bio kmetovanjem organiziramo najmanj 50 različnih tečajev letno na univerzi ali kmetijski šoli Licelbuch v Špitalu - kmetijski srednji šoli, ki vključuje tudi program bio kmetovanja -, na sedežu kmetijske zbornice, kjer potekajo tečaji tudi za druga področja in načine kmetovanja, ali na kmetiji enega izmed

udeležencev oziroma članov združenja ERNTE.

Drugo pomembno področje je pomoč pri izvedbi projekta in pa seveda pomoč pri trženju. Kmetom pomagamo pri izvedbi kalkulacij. Predvsem v zadnjem času jim pomagamo pri nabavah računalnikov in usposabljanju za delo z njimi po programih, ki so usklajeni z EU.

In sedaj naju zanima, kar verjetno tudi naše bralce, predvsem kmete, kakšna je pomoč in podpora države pri izvedbi projektov bio kmetovanja?

Pomoči države je več vrst, na primer pri nabavi opreme, strojev in ostalega potrebnega materiala za izvedbo projektov država prispeva 50% nepovratnih sredstev (naša država prispeva 25 do 30 procentov nepovratnih sredstev ter kredite s TOM in 2% obrestno mero ter 15 letnim odplačilnim rokom oziroma dveletnim moratorijem), za udeležbo posameznikom na računalniških tečajih država sofinancira tudi 50%, pomaga tudi pri drugih vrstah izobraževanj in daje še veliko drugih podpor in subvencij.

Kakšen je repertoar bio - proizvodov oziroma izdelkov in kje jih lahko potrošniki kupijo?

Repertoar izdelkov je zelo širok, od zelišč, semen, olj, kisov, likerjev, mesnih izdelkov, sirov (ovčji, kozji, kravji), mleka, mlečnih izdelkov in še mnogo drugih, nazadnje tudi igrači in aranžmajeve za darila ter šopkov - cvetličnih aranžmajeve.

Poleg biotržnic in trgovin z bio-proizvodi se poslužujemo tudi direktnega plasiranja naših proizvodov in izdelkov v šole in javne ustanove, kjer je zdrava prehrana še posebej zaželjena in potrebna. V šolah, kjer urejamo malice za otroke, nam kar dobro gre. Največ svojih izdelkov pa seveda kmetje prodajo na svojih domovih. Vsi, ki prodajajo doma, morajo o tem voditi knjigovodstvo.

Koliko kmetij je v Avstriji že vključeno v ERNTE? Kako dolgo ostanejo člani?

Trenutno jih je v Avstriji 12.000. Večina ostanejo člani vse obdobje, ki ga zajema pogodba, s katero se včlanijo in obvežejo, da bodo kmetovali po načelih bio

- kmetovanja in tudi še potem, saj prilagodijo proizvodni proces pridelave zahtevanim pogojem. Imeli smo tudi nekaj posameznih primerov, ki so izigrali pravila, vendar jih je silno malo, ker so sankcije stroge. Takega kmetovalca združenje izključi, objavi njegovo ime v naši reviji "Karnten Ernte", plačati pa mora tudi visoko kazen.

Za konec pa še vprašanje, kakšne so vezi s Slovenijo na področju bio predelave?

Vezi so raznolike, jih je kar veliko in se še poglobljajo. Na začetku naj omenim biosimpozij Alpe - Jadran, potem AGEN-DA 2000. Direktno sodelujem s strokovnjaki iz Slovenije in sicer z Mitjem Zupančičem iz Zavoda za živinorejo Celje, Martino Bavec iz fakultete za kmetištvo Maribor in Ano Marijo Slabe iz Inštituta za trajnostni razvoj Ljubljana. Z gospodom Ernestom Dragašnikom vodiva ekskurzije iz Slovenije in Italije na bio - kmetije, na Internetu imamo trojezično spletno stran, tako da zainteresirani bio proizvode lahko naročajo po Internetu. Sodelovanje pa želimo še razširiti na področju kmečkega turizma, biotrženja, izobraževanja, sodelovanja z delavnicami v Kočevju in Triglavskem narodnem parku, pri preusmeritvenem načrtu za Triglavski narodni park. Ob tem bi poudaril, da je naša želja še več sodelovati z slovenskimi gozdarji, saj se od njih lahko veliko naučimo o sonaravnem gospodarjenju z gozdovi, ki je naravi in gozdu prijazen način gospodarjenja z gozdovi.

V zvezi z AGENDO 2000 naj dodam (avtorica zapisa pogovora z g. Merkačem), da sem iz brošure, ki nama jo je dal gospod Stefan razbrala nekaj pomembnih podatkov za naše kmete z ozirom na dejstvo, da bo Slovenija v ne tako daljni prihodnosti članica EU in sicer:

V uradnem listu Evropske unije so bile pred kratkem objavljene osnovne uredbe, ki izvajajo AGENDO 2000. Te uredbe bodo obvezovale vse kmetije v obdobju od leta 2000 do 2006. Na področje bio - kmetovanja najbolj vpliva uredba št. 1260/99, ki določa osnove delovanja novih strukturnih skladov in uredba 1257/99, ki obravnava ukrepe v korist podeželja. Uredba

1260/99 določa enotni okvir politike za razvoj podeželja celotne Unije, uredba 1257/99 pa dopolnjuje omenjeni okvir z določitvijo načinov izvajanja programov za razvoj podeželja.

Izvajalna uredba je razdeljena na štiri dele in ima eno prilogo:

1. Področje izvajanja;

2. Ukrepi za razvoj podeželja: naložbe na kmetijah, položaj mladih podjetnikov, usposabljanje, predčasno upokojevanje, manj razvita področja, območja s posebnimi okoljevarstvenimi zahtevami, kmetijski in okoljevarstveni ukrepi, izboljšanje pogojev za predelavo in trženje kmetijskih pridelkov, gozdarstvo in določila, ki so skupna raznim ukrepom.

Uredba 1257 je bistvenega pomena za bio - kmete, saj predstavlja poskus EU za racionalizacijo ukrepov, ki jih EU predvideva za razvoj kmetij. Pomeni združitev posameznih norm v eno uredbo.

Če povzamemo, bodo določila uredb podpirala takšno skupno kmetijsko politiko, ki predvideva "nizko vmesno porabo", vključno z ekokmetovanjem, kar ima za nas velik pomen. Da bo bio-kmet lahko izkoristil ukrepe iz uredb, bo moral uvesti takšne pridelovalne metode, ki presegajo navadna kmetijska opravila. Verjetno bo moral obuditi stare kmetijske metode npr. podor, ali bo moral poskrbeti za žive meje,

ali pa izvajati kolobarjenje, v katerem bo možno dokazati povečanje organskih snovi. Vse dežele bodo morale za izvajanje uredb izdelati načrt o razvoju podeželja, ki bo veljal sedem let.

Motivacija za ekološko kmetovanje mora biti tudi etične narave. Preusmeritev k eko kmetovanju mora biti tudi ekonomsko upravičena, kmetom mora nuditi zanimive pridelovalne možnosti tudi z ekonomskega in komercialnega vidika. Ne samo Avstrijci, tudi Italijani in ostali prebivalci te celine so dokazali, da želijo pristna in zdrava živila vedno višje kakovosti.

"Nakup bioloških pridelkov in izdelkov naj bo podpora kmetijstvu, ki naj bo vir življenja, pomeni pa tudi boj proti uničevanju okolja. Pomeni spremembo potrošniške miselnosti, spoštovanje živali, pomeni ohranitev biološke drugačnosti našega planeta, varstvo zdravja vseh. Je tudi način boja proti genskim spremembam na rastlinah in živalih.

Biokmetovanje je oblika svobode, upanja, ki ga moramo gojiti, je investicija v bodočnost sveta!" (zaključek citata iz brošure "Agenda")

Stefan, želiva vam še veliko nadaljnjih uspehov pri delu v združenju ERNTE, da bi sadovi vašega dela obogatili vedno več ljudi, ki željo nekaj storiti zase in za ta naš planet. ▲

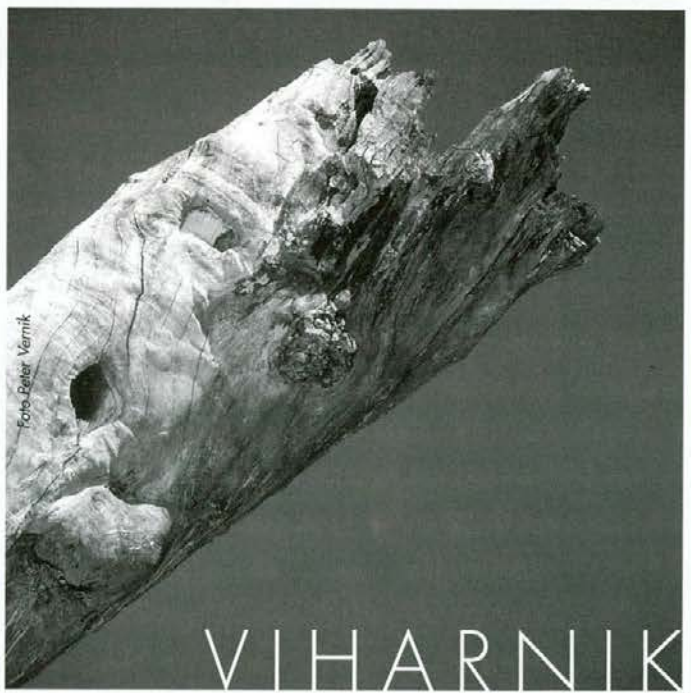

Foto: Peter Vernik

VIHARNIK

GLASBA NE POZNA MEJA

ZDENKA JAMNIK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Ljudje ob meji čutijo potrebo po druženju, raznih oblikah sodelovanja in medsebojni sosedski pomoči. Že pred vojno je povezovala ljudi obeh strani meja: Mlak, Pernic in Sobot na Avstrijski strani, tudi glasba. Člani takratne kmečke godbe Pernice so bili domačini, kmečki fantje in možje, pa tudi ljubitelji domače glasbe iz sosednje Avstrije (Soboth). Glasba in igranje starih melodij sta te ljudi razveseljevala in kulturno bogatila. V letu 1998, ob 95 obletnici kmečke godbe Pernice je ideja o sodelovanju na kulturnem področju ponovno zaživela. Kmečka godba Pernice je v okviru občinskega praznika Muta povabila na paradu pihalnih orkestrrov vseh sosednjih občin tudi vaško godbo iz Sobot. V zadovoljstvo glasbenikov je bil med kmečko godbo Pernice in vaško godbo iz Sobot sklenjen dogovor, da bi se ponovno povezali, sodelovali in organizirali letna srečanja. Dogovorili so se za srečanje že v jeseni 1998.

Na prvem jesenskem srečanju na Pernicah je bila med godbama in občinama Muta in Sobote

Godba iz Sobot (nastop v Avstriji leta 1999)

Perniška godba (nastop v Avstriji leta 1999)

podpisana listina o kulturnem sodelovanju. Srečanja naj bi potekala izmenično v Sloveniji in Avstriji. Namen srečanja je druženje, sprostitve, skupno igranje starih melodij, predvsem pa kulturno povezovanje. Člani obeh godb so v glavnem ljudje s podelželja, zato jim igranje domače glasbe pomeni tudi kulturno bogatitev.

Kmečka godba Pernice, ki organizirano deluje že 97 let, vključuje tudi precej mladih kmečkih fantov, ki gojijo veliko veselje do domače glasbe in ohranjajo to ljudsko dejavnost.

Podpisana listina o sodelovanju drži in srečanja s sosednjo godbo se nadaljujejo. Lansko leto so bili gostitelji godbeniki iz Sobot. Člani obeh godb so navdušeni za tako obliko sodelovanja, saj so srečanja iz leta v leto bogatejša, godbenikom in kraju pa pomenijo takšni dogodki kulturno popestritev...

Letošnje srečanje, ki ga pripravlja perniška godba, bo 8. oktobra na Muti. Za goste pripravljajo poleg kulturnega programa tudi presenečenje, vožnjo s splavom po reki Dravi. ▲

LEPO JE, KO V NESREČI NISI SAM

JERNEJA ČODERL, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Tako je s skupnimi močmi rasel nov hlev.

Življenje v obmejnih krajih ima svojstven utrip. Meja je umetna črta, ki smo si jo izmislili ljudje in nas na nek način identificira, določa našo širšo pripadnost. Medčloveški odnosi med nami pa ostajajo takšni ali drugačni, kljub mejni črti.

Izkušnje iz preteklosti kažejo, da vladajo med prebivalci na mejni črti Sv. Treh kraljev in ljudmi na avstrijski strani dobri, solidarni odnosi. Dobre odnose med sosedi ilustrira tudi naslednja izkušnja:

Zojsnikova domačija na Sv. Treh kraljih obsega 8 ha kmetijskih površin in 16 ha gozda.

Leži na nadmorski višini 800 m. Polje je v doberšni meri strmo in zahtevno za obdelavo. Na Zojsnikovem žive lastnik Karel Poročnik z ženo Matildo ter njun sin Drago z družino. S skupnimi močmi jim uspeva obdelati kmetijo, čeprav sta sin in njegova žena tudi zaposlena. Ukvarjajo se z živinorejo.

V marljivo in ustvarjalno življenje Zojnsnikovih je dne 3. 6. 1997 udarila nesreča, ko jim je kot posledica udara strele pogorel hlev. Da v nesreči niso sami, so Zojnsnikovi takoj spoznali in polni energije so se odločili za izgradnjo novega hleva. V nesreči so jim priskočili na pomoč sosede, prijatelji, lokalna podjetja.

Ko sem se po požaru kot revirna gozdarka oglasila na Zojnsnikovi domačiji, so mi domači povedali, da so se pri njih oglasili tudi sosede z druge strani meje in da so jim izročili solidarnostno zbrano denarno pomoč. Gospodarjev oče Aleš Poročnik je hodil v osnovno šolo čez mejo v Avstriji. Že iz tega časa so stiki z ljudmi onstran meje in Zojnsnikovimi prijateljski. Morda sem bila malo presenečena, ko sem

spoznala, da človečnost ne ostaja zaprta onstran meje. Ni toliko pomembna oblika pomoči, pomemben je občutek, da solidarnost, človečnost, dobri sosedski odnosi niso le pojmi, ampak imajo vsebino in se odražajo v vsakdanjem življenju.

Danes krasi Zojnsnikovo domačijo nov moderen hlev, na katerega so lahko ponosni. S hvaležnostjo obujajo spomine na vse, ki so jim pri njegovi izgradnji pomagali in med njimi so tudi avstrijski sosede. ▲

1. Tako je s skupnimi močmi rasel nov hlev.
2. Že novembra 1997 so Zojnsnikovi premestili živino v novo poslopje.
Foto Drago Poročnik

ROMANJE IZ AVSTRIJE ČEZ LUŽE K SVETI ANI

ANICA IN JOŽE KUMER

Leta 1988 je avstrijski grof Ovsini Rossenberg iz dobrih sosedskih odnosov iz preteklih let ponudil v najem pašnike na Luža planini sosedom in kmetiji Kumer. Sodelovanje med sosedoma na tej in oni strani meje je bilo vsa leta dobro, težave pa so se začele zaradi vzdrževanja ograje po lastniški in obenem po državni meji. Grof je opustil zadevo, gospodarja na kmetiji Kumer pa je vse bolj načenjala bolezen.

Družina grofov Ovsini je izredno plemenita, skromna in prijateljuje z umetniki in mirovniki s celega sveta. Upošteva jo le mejo države, ni pa mej za prijateljstva. Kljub temu, da imajo veliko premoženje, se odlikujejo po dobri človeški lastnosti, da spoštujejo revnega in preprostega človeka.

S tem, ko je grof dal v najem svojo zemljo sosedom druge države, se je meja na Lužah po letu 1952 ponovno odprla v širšem pomenu obmejnega sodelovanja. Korenine in vezi segajo stoletja nazaj, saj so na kmetije v Koprivno prihajale neveste iz okolice Železne Kaple in Globasnice. Koprivna je spadala celo k občini Železna Kapla vse do leta 1918. Leta 1992 je prosvetno društvo Zarja iz Železne Kaple na pobudo Cilke Urh, rojene Potočnik, doma pri Jelenu pri sv. Ani v Koprivni, organiziralo prvo večje romanje peš čez Luže k sv. Ani na žegnanjsko nedeljo. Na to nedeljo, tega leta so se Luže prvič po letu 1952 ponovno odprle, čeprav le za ta dan. Sprva je bilo prijavljenih 135 romarjev, zaradi lepega vremena in velikega interesa za srečanje s sosedi tostran meje po tolikih letih pa se je število romarjev povzpelo na več kot petsto.

Naslednje leto so romanje ponovno organizirali, le da so se romarjem iz Železne Kaple pridružili še ljudje iz Globasnice in Pliberka s širšo okolico. Tako se je število obiskovalcev povzpelo že na 1000. K

večanju obiska so veliko pripomogli tudi župani teh obmejnih občin ter s tem okrepili obmejno sodelovanje.

Uradno pa je mejni prehod Luže odprta od leta 1996 za obdobje med 15. aprilom in 15. novembrom. Za stalno odprtje mejnega prehoda je bilo povod romanje k sv. Ani, za tem pa so se zvrstile še druge kulturne in športne dejavnosti, kot je maraton Kralja Matjaža okoli Pece in še bi lahko naštevali.

S tem odprtjem meje je veliko obmejnih obiskovalcev pritegnila sv. Ana z znamenitim oltarjem črne Marije.

Prehod koristijo turisti in planinci, ki po nanovo urejeni markirani planinski poti lahko pridejo do zanimivih točk na avstrijski in naši strani. Pot preko mejnega prehoda je prijeten daljši sprehod do cerkve petih ver pri Replu in v dolino Koprivne pod Peco na avstrijski strani. Za planince je zelo zanimiva pot na Topico in Ojstro s pogledom na Obir in Karavanke. Na Peco vodi tudi markirana pot po avstrijski strani, kot tudi nova zelo lepa in zanimiva pot po koprivski strani.

Samo v mesecu juliju in zadnjo nedeljo v tem mesecu bo sv. Ana zopet deležna večjega obiska na tem lepem žegnanju, k temu pa bo pripomoglo le lepo vreme. Najbolj vztrajni in zvesti obiskovalci pa bodo prišli tudi v dežju.

Romanje in srečanja pri sv. Ani rojevajo nova poznanstva in prijateljstva, ki se utrjujejo pri "šanku" in na plesu po maši na planinskem domu pri Kumru v koprivni. Na tem že tradicionalnem shodu pa se vsako leto srečajo tudi župani obmejnih občin in državni funkcionarji, ki ob pijači za mizo dorečejo še katero za boljše meddržavno sodelovanje.

Ples in prelepa koroška pesem trajata vse popoldne, tja do večernih ur, ko morajo naši sosede še pred nočjo prestopiti državno mejo z željo, da se ponovno srečamo vsako leto na lepi nedelji sv. Ane v Koprivni. ▲

LUŽAM

Pod vznožjem zasanjane Pece,
ozka dolina leži,
po svoji nebeški lepoti
Luška planina slovi.

Je lepa v jutranjem soncu,
je lepa v večerni megli,
poleti ali pozimi,
najdražja planina si ti.

Te kočja grofov Ovsini,
povabi v prijazen objem,
stoletne smreke ob hlevu,
ti zašumiš v sprejem.

Prijazno živina te gleda,
teliček med njimi veselo nori
in klopca pred hišo počivat te vabi,
studenčnica čista ti žejo gasi.

Brezskrbno ob robu pase se srnjak,
ponosno jelen stopa prek čistine,
in ko se vse odene v prvi mrak,
utihnejo še zvonci od živine.

V temi noči sovo kliče čuk,
lisica za zaspanim zajcem šine,
planino svetli mesec pozlati,
milijon jo zvezdic gleda iz višine.

Presrečen vsak, ki to uživati zna,
brezskrbni mir, lepoto te planine,
kot Luže lepe so, to ni nikjer
narave dar, ki naj nikdar ne mine.

Anica Kumer

Tromejnik je geodetski oziroma mejni kamen, kateri označuje stičišče mej treh sosednjih držav. "Tromejnik" pa se imenuje tudi nova gozdna učna pot na Goričkem. Speljana je skozi gozdove do tromeje treh držav - Slovenije, Avstrije in Madžarske. Ta razgibani gričevnat svet je bil še pred dvajsetimi leti zelo reven in odrezan od ostalega sveta. Mladi so odhajali na delo v Avstrijo in se konec tedna vračali k ostarelim staršem. Vendar pa so bili tako kot danes to prijazni ljudje, ki so mi vedeli veliko povedati o zgodovini in trdem življenju ob nekdanj hermetično zaprti meji. Čeprav sem vas kot jugoslovanski vojak leta 1980 varoval pred morebitnimi sovražniki z zahoda ali vzhoda, me je puška bolj malo zanimala. Imel sem možnost spoznavati gozdnata pobočja tromejnika nad vasjo Trdkova. Po naši strani smo lahko hodili samo vojaki in domačini z dovolilnicami, Madžari so imeli še na mejni črti temeljito obdelan varnostni pas posut z mivko, po avstrijski strani pa so se ob meji do tromejnika sprehajali poleg financarjev še turisti. Po mednarodnem sporazumu so takrat turisti lahko obhodili tromejnik že brez potnih listov. Z naše strani so lahko prišli turisti do turistične znamenitosti samo v spremstvu vojaka. Tako sem bil že kot vojak mejaš tudi turistični vodič.

Danes postaja Goričko turistično vse bolj zanimivo. Mladi ostajajo doma in razmišljajo, kako bi približali gostu lepote domačega kraja. Poleg kmetijstva vidijo v turizmu nov vir dohodka.

Pa so stopili skupaj gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Murska Sobotga in župan mlade občine Kuzma Jožef Škalič. Zeleli so ponuditi tromejnik turistom kot turistično znamenitost, ob kateri bi se lahko mladi in stari tudi kaj naučili. Gozdarji, še posebno vodja območne enote Štefan Kovač in Anton Lejko, sta s pomočjo svojih sodelavcev izdelala načrt pestre gozdne učne poti, na kateri bi obiskovalci spoznavali gozd in življenje v njem z vsemi čutili. 2600 m dolga prijetno in tehnično opremljena gozdna učna pot jim je ob veliki finančni podpori občine letos uspelo tudi dokončno urediti.

1. Gozdne učne poti Tromejnik ni težko najti.
2. Micka in Geza sta se na učni poti pogovarjala, kako je včasih bilo.
3. Svečano so prerezali trak - "Tromejnik" je bil uradno odprt.
4. Kateri les tako prijetno diši?
5. S pomočjo slike in teksta in dobrega vodiča nam je gozd skozi daljnogled še bolj razpoznaven.
6. Župan Kuzme Jože Škalič razglablja: "Mejni kamen je bil na naši tromeji postavljen leta 1924, čeprav je bila meja z takratno SHS in Avstrijo podpisana leta 1919, z Madžari pa leta 1920"

Foto Gorazd Mlinšek

1. julija letos so občani Kuzme praznovali svoj 1. občinski praznik. Ob tej slovesnosti so skupaj s šolarji osnovne šole Kuzma in javne gozdarske službe ob prijetnem kulturnem programu uradno odprli gozdno učno pot Tromejnik.

Svečano sta trak prerezala župan Jožef Skalič in direktor Zavoda za gozdove Slovenije Andrej Kermauner. Po poti nas je spremljal mladi harmonikar. Vendar pa nismo imeli časa poslušat zvokov njegove harmonike, saj so opisne točke zelo zanimivo opremljene.

Na poti lahko spoznaš vse drevesne vrste Goričkega, si ogledaš kako raste drevo, ovohavaš, kako dišijo smole smreke, jelke, bora.

Ob zvočno opremljenem panju s slikami vseh živečih ptičev na Goričkem lahko uživaš ob poslušanju prijetnega petja in oglašanja. Skozi dalnograd spoznaš razvojne faze gozda in

obnovo gozda. Gozdarji niso pozabili tudi na prehrabeno verigo in pomen vode v gozdu.

Pa kaj bi vam razlagal o zanimivostih te učne poti. Podajte se na izlet v severovzhodno Slovenijo in sami si ogledite tromejnik na tej zeleni poti.

Že nekaj kilometrov pred Kuzmo (iz smeri Petanjci ali Murske Sobote v smeri za Kuzmo) so postavljeni dobro vidni smerokazi, po sami poti pa vas vodi jež ali "ježek" z nahrbtnikom, ki je tudi znak 56 gozdne učne poti v Sloveniji.

Čestitamo prekmurskim gozdarjem za to zanimivo pot in upamo, da se po njej ne bodo podili nepridipravi, ki bi imeli veliko veselje do uničevanja. ▲

GOJITELJI PRI JESENKU NAD PAMEČAMI

GORAŽD MLINŠEK, univ. dip.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Tako kot je pester slovenski gozd, tako je pestro in zanimivo ter strokovno zahtevno delo na področju gojenja in varstva gozdov. Zato se nekajkrat na leto gozdarji ZGS, ki vodijo gojenje in varstvo gozdov na Centralni enoti ZGS in na območnih enotah dobijo na skupnih sestankih kar na terenu.

Cvet slovenskih gojiteljev v družbi z Jesenkovi

Foto Gorazd Mlinšek

Gozdar mora biti v gozdu in če se le da, čim manj v pisarni. Poleg rednih strokovnih zadev in terenskih ogledov se srečamo na sejah kolegija oddelka za gojenje in varstvo gozdov vsakič v drugi območni enoti.

Za organizacijo letošnjega junijskega sestanka smo bili zadoženi koroški gozdarji. Zbrali smo se na kmetiji Jesenk nad Pamečami. Pečolarjevi ali Jesenkovi po domače so nas z veseljem sprejeli in nam odstopili veliko kmečko izbo. Na 85 ha veliki kmetiji gospodarja mlad gospodar Stanko. Ob strani mu stojijo kuharskih veščin vajena energična žena s hčerka, pa tudi bica (stara mati) je še pri moči. Glavni dohodek jim daje gozd, katerega imajo 70 ha. Negozdnih površin je na njihovem posestvu okoli 15 ha. Dodatni vir dohodka dobijo z živinorejo in kmečkim turizmom. Imajo pa tudi oboroženo damjaki.

Jesenkovi so že od nekdaj tesno sodelovali z gozdarji. Potreditev za to je tudi lepo strokovno negovan gozd na zelo dobrih rastiščih v pasu od 500 m do 930 m nadmorske višine, sama kmetija pa stoji na nadmorski višini 720 m. O kmetiji in gospodarjenju v gozdu sta se razgovorila gospodar Stanko in gojitelj na krajevni enoti Slovenj Gradec Gusti Kunc.

Mi pa smo sestanek namenili pregledu realizacije gojitvenih in varstvenih del in dinamike porabe proračunskih sredstev. Dosedanja realizacija gojitvenih in varstvenih del v zasebnih gozdovih teče po dinamiki. Nekaj težav je z dobavo zaščitnih sredstev za zaščito sadik. Za zaščito listavcev v zasebnih gozdovih Slovenije porabimo letno ca 300.000 tulcev. Plastični tulci ščitijo sadike pred lupljenjem, drgnjenjem in obžiranjem divjadi, so pa ti tulci tujek v naravnem okolju. Draga nabava in vzdrževanje teh zaščitnih sredstev nas sili v

Jože Paper (OE Tolmin), najstarejši med še aktivnimi gojitelji se strinja, da bo potrebna v nekaj letih ponovna nega.

načrtno razmišljanje o racionalnejši sadnji in kolektivni zaščiti z mrežo tudi na manjših površinah. Najcenejša je obnova gozda s pomočjo naravnega pomlajevanja, do katerega pridemo s pomočjo sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, primernimi gozdnogojitvenimi ukrepi in sečnjo.

Človek je skozi stoletja spreminjal ali popolnoma uničil naravno strukturo gozda. Paša drobnice in govedu vsepovprek, izsek listavcev za oglje in golosečni način gospodarjenja v nekdanjih mešanih gozdovih so vplivali na nastanek zasmrečenih smrekovih gozdov na Pohorju. Večji delež teh gozdov

je v državnih gozdovih. Da so ti gozdovi nestabilni (večja možnost snegolomov, vetrolomov, napada raznih boleznih - gliv, itd.) brez listavcev, so gozdarji na Mislinjskem Pohorju spoznali že pred 40 leti, ko so začeli načrtno vnašati v smrekove monokulture listavce. S stabilizacijo zasmrečenega gozdnega prostora pa so nadaljevali vse do danes. Danes so v Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije namenili tudi nekaj milijonov za sanacijo zasmrečenih državnih gozdov na Pohorju v območnih enotah Slovenj Gradec in Maribor.

Gojitelji smo poleg ostalih strokovnih tem obravnavali tudi dobavo in sadnjo sadik iz drevesnic v letošnjem spomladanskem času. Ugotavljamo, da so letošnje klimatske razmere (zimski mraz in pomladna suša) imele vpliv na slab uspeh sadnje v spomladanskem času. Drugi vzrok pa je bil v slabši kakovosti sadik za spomladansko sadnjo - predvsem gorskega javorja, hrasta, doba in gradna ter posameznih provinienic smreke.

Obravnavali smo tudi letošnji popis zdravstvenega stanja gozdov in popis objednosti mladovja v slovenskih gozdovih. V juliju smo pričeli s popisom zdravstvenega stanja gozdov na stalnih vzorčnih ploskvah (na geodetskih točkah 4 km x 4 km). Prvi sistematični popisi so se pričeli po vseslovenskem "plinskem vžigu" gozdov (poškodbe na drevju zaradi škodljivih plinov na gozdnem drevju) leta 1985, zadnji popis na 4 kilometrski mreži je bil leta 1995. Popisi na bioindikacijskih ploskvah 16 kilometrske mreže so sestavni del ugotavljanja zdravstvenega stanja gozdov vseevropske mreže. Popise bodo izvajali pod strokovnim vodstvom Gozdarskega inštituta domači gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije do 15. avgusta. Vsaki dve leti ugotavljamo na stalnih vzorčnih ploskvah tudi objednost in druge poškodbe po divjadi. Rezultati so v veliko pomoč pri usklajevanju številčnosti divjadi (srnjad, jelenjad, drugo) v gozdnem prostoru. Preveliko število divjadi v določenem gozdnem prostoru, porušeno naravno ravnotežje med živalsko in rastlinsko prehransko verigo škodljivo vpliva na naravno in umetno pomlajevanje gozda.

Strokovni kolegij smo zaključili s terenskim delom. Pod vodstvom gospodarja Stanka in gozdarja Gustija smo si ogledali kmetijo, praktično pa smo izmenjali strokovna mnenja v pred 22 leti osnovanem, 4 hektarje velikem smrekovem nasadu. Intenzivna nega smreke v preteklosti je pripomogla h naravni vrsti plemenitih listavcev. V letu 1999 je bila izvedena intenzivna nega plemenitih listavcev, ki s 40% deležem po strukturi izboljšujejo stabilnost in vrednost sestaja.

Kar težko smo zapustili prijetne in gostoljubne domačine na Jesenkovi domačiji. Sodelavci, ki so prišli na Koroško iz vse Slovenije, so se prepričali, da je na Koroškem sodelovanje med lastniki gozdov in gozdarji tradicionalno in pristno! ▲

Foto Peter Vernik

PIKNIK MISLINJSKIH GOZDARJEV Z GRENKIM PRIOKUSOM

JURE TASIČ

Delavci, zaposleni na PE Mislinja smo se v soboto, 8. julija zbrali na sindikalnem pikniku v osrčju pohorskih gozdov, natančneje v Komisiji. Srečanje je bilo zelo prisrčno, saj smo se piknika udeležili skoraj vsi tu delujoči.

Na žalost pa smo ugotovili, da se kljub povabilu srečanja ni udeležil nihče od vodilnih iz Gozdnega gospodarstva. Taka srečanja res niso najbolj pomem-

Foto Jure Tasič

Mislinjski gozdarji in njihovi družinski člani na kraju, kjer je še pred dobrim letom stala koča, ponos Mislinje. Sedaj na tem mestu rastejo številne bilke.

Na srečo ogenj ni uničil objekta, ki je v lasti Zavoda za gozdove.

Foto Jure Tasič

na, bila pa bi priložnost, da bi se pogovorili o koči, ki je pred dobrim letom pogorela in bi jo mi Mislinjčani želeli ponovno postaviti. Tudi za take namene bi morali najti sredstva v podjetju.

S kočo smo mislinjski gozdarji izgubili edini kraj, kjer smo lahko v miru uživali letni dopust in si nabirali novih moči za težko delo v gozdu. Tudi občani Mislinje so prikrajšani za prenekatera doživetja v Komisiji, saj so kočo uporabljala mnoga društva. Zaposleni na GG pa dobro vemo, da so v Komisijo občasno prihajale tudi delegacije iz različnih delov sveta in tako pohorske gozdove pozna veliko število gozdarjev iz sveta. Ne smemo pa pozabiti, da je koča krasilo tudi obeležje (spomenica) iz NOV.

Zaradi velike želje zaposleni v PE Mislinja prosimo, da se prislulne potrebi po novem objektu na kraju, kjer je bila stara koča. Seveda pa smo pripravljeni na različne načine veliko prispevati tudi sami. ▲

VIII. SREČANJE UPOKOJENIH KOROŠKIH GOZDARJEV

VIKTOR LEVOVNIK

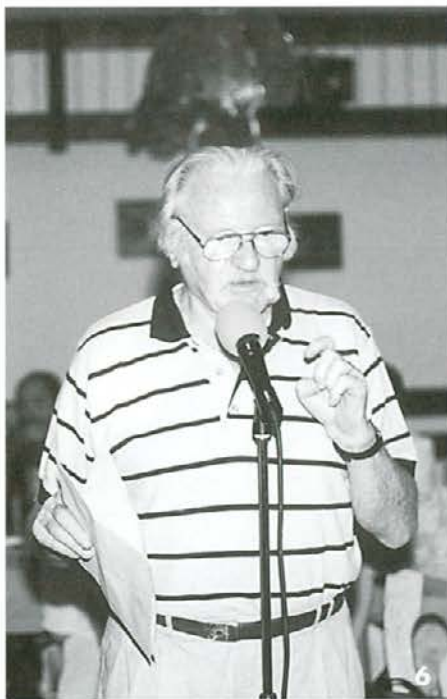
V četrtek, 6. julija 2000
so se upokojeni koroški gozdarji tudi letos zbrali v velikem številu
pri Dulerju na Selah.

1. Predsednik Kluba upokojenih koroških gozdarjev Jože Logar je po uvodnem pozdravu poudaril, da veliko število prisotnih na vsakoletnih srečanjih dokazuje, da je taka organiziranost upokojenih koroških gozdarjev potrebna in dejansko ne stane nič. Med najpomembnejšimi aktivnostmi, ki jih klub organizira, je obisk članov ob novem letu (letos so jih skupaj obiskali kar 400) in pa seveda srečanje pri Dulerju.

2. Direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d. Silvo Prižrnik je predstavil novo organizacijo podjetja, spremembe v vodstvu in poslovne cilje. Obvestil jih je o učinkih dezinvestiranja, o likvidnostni situaciji družbe ter o poslovanju družbe GG Inpo. Ocenil je, da se bo v letu dni poslovanje v Gozdnem gospodarstvu normaliziralo. Upokojenca, ki so solastniki družbe GG je seznanil, da je z delnicami podjetja že možno trgovati preko borzno posredniške družbe Ilirika. Cena je odvisna od ponudbe in povpraševanja. Predlagal jim je tudi, da s trgovanjem še nekoliko počakajo, da se izoblikuje primerna cena za delnice.

- 3.** O delu Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec je tudi letos spregovoril Karel Zagorc. Nekoliko več besed je namenil aktivnostim javne službe na področju izobraževanja lastnikov gozdov hkrati pa izobraževanju samih delavcev Zavoda za gozdove. V okviru svoje dejavnosti opažajo trend povečanja površin gozdov (za ca 300 ha), zaloge se povečujejo za ca 35 m³/ha, povečal se je tudi obseg gojitvenih del, kjer pa se je spremenila struktura v korist naravne obnove. Ob zaključku svojega govora je predstavil še problem gozdnih cest in pomanjkanja sredstev za izgradnjo novih cest in vlak.
- 4.** Pevke mežiškega ženskega zbora Gorna so v spremljavi zvokov ceter gospe Mare Dretnik prispevale h prijetnemu razpoloženju udeležencev srečanja.
- 5.** Članici pevsko dramske skupine Gorna iz Mežice sta v plesni točki prikazali stari koroški ples.
- 6.** Kulturni program je zaključil Mitja Šipek z "Medvedjo skupščino"
- 7,8,9.** Upokojeni gozdarji na srečanju pri Dulerju na Selah.

Foto Ida Robnik

FRANC JURAC

Ko je občina Dravograd letos praznovala svoj občinski praznik je bil to tudi velik dogodek za kmete in zadrugnike v občini. V dneh praznovanja so predali svojemu namenu obnovljeno stavbo skladiščnih prostorov v trgovske in poslovne prostore, v katerih je Kmetijsko-gozdarska zadruga Dravograd končno le dobila svoje prodajne in poslovne prostore. Investicijska vrednost preureditve skladiščnih prostorov je znašala 51,5 milijona tolarjev. ▲

EKSKURZIJA PODEŽELSKE MLADINE MISLINJSKE DOLINE

DANICA ONUK, kmetijski inž. - mentorica DPM Mislinjske doline

Kot vsako leto, je bila tudi letos za podeželsko mladino Mislinjske doline organizirana ekskurzija in sicer v soboto, 15. julija 2000.

Ogledali smo si Primorsko oziroma Tolminsko. Tja nas je pot vodila preko Tuhinjske doline, Škofje Loke in Cerknega do Mosta na Soči. Tam smo se z rečno ladjo "Lucija" popeljali po umetnem jezeru reke Soče (akumulacijsko jezero HE), kjer nas je kapitan Dean zabaval z legendami o nastanku jezera, priredil pa nam je tudi pravo "ladijsko" poroko.

Zatem smo si z vodnikom Lukom ogledali Tolminska korita, za nekatere najlepši del Triglavskega narodnega parka. Prehodili smo del poti ob reki Tolminki in Zadleščici, prečkali Hudičev most, si ogledali Dantejevo jamo in Medvedovo glavo ter se čez Skakalce vrnili do izhodiščne točke.

Zaradi nepredvidljivega vremena so nam s kosilom namesto na ladji, postregli kar v bližnji gostilni v Zatoľminu. Tam smo obiskali tudi govedorejsko kmetijo, ki pase živino poleti v tolmin-

Del skupine mladih pri ogledu Tolminskih korit.

skih hribih. Tam mleko tudi sirijo, sir pa tu na domačiji ponudijo v pokušino in prodajo.

Nato nas je pot vodila proti Kobaridu, kjer smo na poti ob Soči obiskali ranč "Pri skalni", kjer smo jahali konje in se pomerili v lokostrelstvu.

Pot nazaj domov pa nas je vodila skozi Kanal in Novo Gorico, kjer smo se v Vipavski dolini v kraju Vitovlje ustavili na

turistični kmetiji Malovščevo. Kmetija je pretežno vinogradniška (ima 8,5 ha vinogradov), za potrebe turizma pa redi še 100 prašičev in nekaj goveje živine. Tu so nam postregli z večerjo, gospodar pa nas je povabil še v klet na pokušino vina.

Seveda ni manjkala zabava s plesom, katero pa smo morali, žal, zaradi dolge poti nazaj domov zaključiti prej, kot smo želeli.

Kljub slabi napovedi vremena, nam je bilo pri vseh ogledih prav naklonjeno. Zjutraj nas je v Cerknem že pozdravilo sonce. Če je že moral padati dež, je padal takrat, ko smo bili pod streho.

Vsi, ki smo se ekskurzije udeležili, smo bili mnenja, da smo videli veliko zanimivega, predvsem pa smo uživali v družbi naših stanovskih tovarišev. ▲

KOSCI ŠE KOSIJO

FRANC JURAČ

Minili so časi, ko so nekdanji kosci zelo zgodaj vstajali in šli kositi. Zdaj kosce srečamo le še tu in tam, ki še znajo in hočejo kositi. Da pa košnja ne bi šla čisto v pozabo pa vsako leto zato poskrbi Franc Jamnikar iz Tolstega vrha pri Mislinji. Na svojo kmetijo povabi kosce, da mu pomagajo pokositi tiste dele travnika, ki jih ni moč pokositi s kosilnico. Lepo in prav je tako, mi pa smo veseli, da lahko objavimo sliko koscev, kar je danes že velika redkost. ▲

Kosci pri Francu Jamnikarju v Tolstem vrhu

Foto: Franc Jurač

DROBCI IZ ZGODOVINE ZADRUŽNIŠTVA

MIRKO TOVŠAK

Tole fotografijo so nam prijazno odstopili domačini v Podgorju. Prikazuje žetev na zadružnih poljih nekje v Podgorju. Priključek na "UNIMOG" terensko vozilo je bil menda prvi žetveni stroj na območju Mislinjske doline. Če se kdo najde na fotografiji, bomo veseli, če bo sporočil, kdo vse je na sliki, kdaj približno je bila posneta in kje je bila njiva, na kateri so želi žito s pomočjo te naprave. ▲

"LE URNO SUKAJ SRP ŽANJICA, SNOPE POVEZUJ MOŽAK"

VIKTOR LEVONNIK

Prišel je čas žetve. Tudi temu so pravili slovesno opravilo, saj so bile včasih žanjice bolj praznično oblečene. Nosile so čedne navadne predpasnike. Dekleta, ki še niso bila poročena, so na glavah nosile zavezane bele rute.

Bogati kmetje, ki so imeli velike njive, so najeli po dvajset žanjic. Med njimi je bilo veliko takih, ki so morale z delom odslužit kosček zemlje in "bajto" v kateri so živele na lastnikovem posestvu.

Žanjice so pred pričetkom žetve naredile križ in zmolile molitev: "Bog, daj nam dobro žetev, sv. Rok pa dobro rasti!"

Vsi vemo, da je žetev v mesecu juliju in avgustu. V času žetve

si po vrsti sledijo: ječmen, rž, pšenica in oves. Ajda pa pride na vrsto šele ob Smihelci, to je v času, ko goduje sv. Mihael. Pravijo tudi, da so ob ugodnem vremenu na prisojnih legah želi ječmen že konec julija.

Ajdo pa so sejali na god sv. Lekša, to je 17. julija.

Pred nekaj desetletji so želi le s srpi. To delo so opravljale samo ženske. Po nekod so želi tudi s koso. Kosa je imela na kosišču pritrjen lok, na katerem je bilo pribito platno. Moški, ki je kosil žito, je moral biti več košenja, da je naredil lepe "redi". Žanjice pa so s srpi uravnale snope, moške za njimi pa so takoj

postavljali "alfne". To so delali tako: skupaj so postavili šest snopov, jih na koncu s klasjem zvezali, da so trdno stali, na vrh pa so povezali močan snop, ki so mu pravili klobuk. Klobuk je varoval alfne pred močo, pred nevihtami in točo. Če je bil kakšen fant zaljubljen v dekle, ki je bila ta dan žanjica, ji je na vrh alfna pritržil šopek poljskih rož, kar je pomenilo, da se želi ob koncu žetve z njo sestati.

Marsikje so nakladali snope na ostrve. Ostrva je morala biti dolga, močna in lepo ravna. Navada je bila, da so pod prvo ostrvo položili križek, ki so ga naredili ob prazniku treh kraljev.

Na vrhu kope, ki jo je tudi varoval klobuk pa so dali lep šopek z okraski od cvetne nedelje. Legenda tudi pripoveduje, da so se marsikje med žanjice pomešale žalik žene, ki niso hotele žeti poleg žanjic, ki so pljuvale v roke. Pravile so, da je žetev, posebno pšenice, božji blagoslov.

Ko je bila žetev končana, se je na poljih in njivah oglasila pesem: "Kako je lepo na svet, ko prično žanjice žeti!"

Danes ne vidimo več žanjic, le še kje v hribih, kjer stroj ne more opraviti njihovega dela.

Škoda. Z njimi so odšle lepe kmečke navade. ▲

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon, nc: 0602 43 332
Faks: 0602 42 684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

T R G O V I N A

LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibus 1
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684
RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 0602/71 423, faks 0602/71 239

NOVO

TRAKTOR UNIVERSAL

**Pri nakupu nudimo
5% popust
in darilo**

za vse tipe traktorjev

- brezplačni tehnični pregled
- osnovno zavarovanje
- avtomatsko vlečno kljuko

S E R V I S

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami,
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal (pooblaščen servis Palfinger),
- izvajanje meritev tlakov in nastavitve varnostnih ventilov,
- demontažo in montažo avtoplaščev osebnih in tovornih vozil,
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije,
- **vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (pooblaščen servis Universal),**
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov,
- montažo snežnih plugov.

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj. S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo

Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec
Telefon 0602 42 061, Faks 0602 42 170

KMEČKE ŽENE IZ MISLINJSKE DOLINE OBISKALE GORIŠKA BRDA IN TOLMINSKO

DANICA ONUK, kmet.inž.

Vsako leto je za kmečke žene iz obeh občin Mislinjske doline organizirana ekskurzija, ki je obenem tudi del izobraževalnega programa.

Na odboru Društva kmetov smo se iz različnih predlogov za ekskurzijo odločile za Goriška Brda in Tolminsko, ker tega dela Slovenije v okviru naših ekskurzij še nismo obiskale.

To in pa zanimiv program, je na ekskurzijo privabil 143 žena, tako da smo jo organizirali v treh terminih in sicer v torek, 4. julija, v petek, 7. julija in v torek, 11. julija 2000.

Pot nas je vodila preko Trojan, kjer smo imeli krajši postanek, Ljubljane in po avtocesti do Razdrtega. Nato smo krenili po Vipavski dolini proti Novi Gorici, kjer nas je počakala vodička gospa Saša, ki nas je tudi spremljala ves dan našega izleta.

Iz Nove Gorice smo zavili proti slikovitim Goriškim Brdam, del poti tudi po "Ozimski cesti" po italijanskem ozemlju. V Goriških Brdih smo v vasi Kozana obiskali kmetijo Prinčič, kjer se ukvarjajo v glavnem z vinogradništvom. Po predstavitvi kmetije so nam pripravili degustacijo vina in sadja, sadje pa je bilo možno tudi kupiti.

Nekoliko dalje smo si ogledali spomeniško zaščiteno vasico Šmartno, kjer živi še zelo malo prebivalcev. Najzanimivejši je bil ogled stare gotske hiše.

Po ozki cesti med vinogradi smo se zapeljali še do razglednega stolpa v Gonjačah. Če je vreme ravno po dežju, se od tod vidi prav do morja v Tržaški zaliv. Vendar v nobeni skupini nismo imeli te sreče, da bi jasno videli morje.

Že smo zapustili Goriška Brda in se popeljali ob reki Soči navzgor proti Mostu na Soči. Peljali smo se skozi Anhovo (cementarna), Kanal (skoki z mostu v Sočo), videli pa smo tudi dve hidroelektrarni: Plave in Dobljar.

V Mostu na Soči nas je že čakala ladja "Lucija", s katero smo se popeljali po umetnem jezeru reke Soče. Na ladji so nas postregli tudi s kosilom, kapitan Dean pa nas je zabaval z legendami o nastanku jezera. Prire-

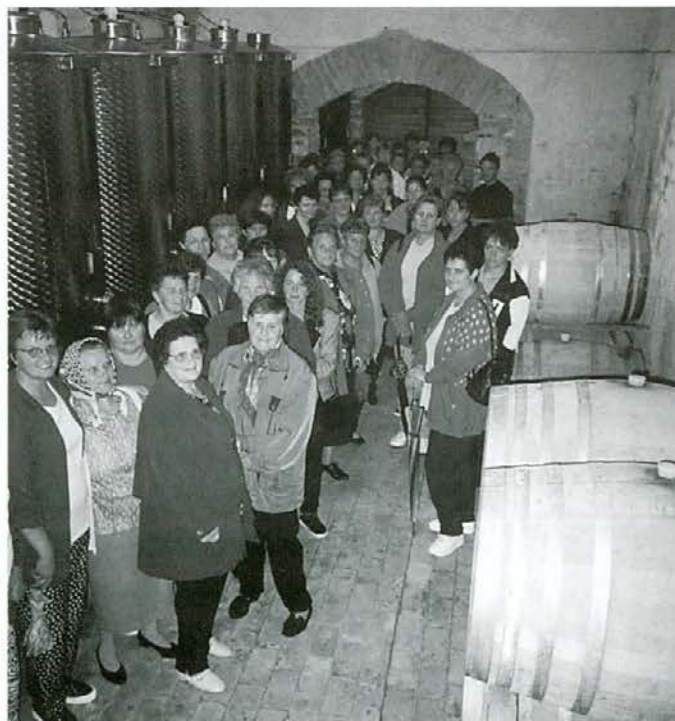

Na Hudičevem mostu

Na ogledu Tolminskih korit ob Tolminki.

V kleti na kmetiji Prinčič.

dil nam je tudi "ladijsko" poroko. Po kosilu smo si ogledali pražarno kave, kjer so nam s kavičo tudi postregli.

Nadaljevali smo pot proti Zatolminu, kjer je zadnja od skupin obiskala kmetijo, kjer prodajajo domač sir. Živino namreč pasejo v planini, kjer tudi sirijo, sir za pokušino in prodajo pa pripeljejo v dolino. Ker pa je v poletnih mesecih vedno veliko obiskovalcev, sira nimajo vedno na voljo.

Za vse pa je bil organiziran ogled Tolminskih korit, za nekatere najlepši del Triglavskega narodnega parka. Prehodile smo del poti ob reki Tolminki, prečkale Hudičev most (60 m nad vodo), si ogledale Dantejevo jamo ter se čez Skakalce vrnile do izhodiščne točke.

Za celoten ogled Tolminskih korit je bila nekoliko prikrajšana tretja skupina, saj sta zaradi nočnega dežja močno narasli reki Tolminka in Zadleščica, tako da ni bilo možno prečkati zadnjega mostu. Seveda je bila tudi barva rek rjava namesto zelenomodra. Prav takšna je bila tudi Soča v zgornjem toku.

Ker je bila to zadnja točka naših ogledov, smo si v gostišču privoščile še krajši počitek, popeštrjen z zvoki harmonike.

Cakala nas je še pot domov, ki smo jo ubrale preko Idrije in se pri Logatcu priključile na avtocesto proti Ljubljani.

Kljub dolgi poti smo si bile edine, da smo ta dan veliko videli in doživele, tudi s pomočjo naše neutrudne vodičke gospe Saše in zabavnega kapitana Deana. ▲

PRAZNUJEMO

90 LET - ŠKORJANČEVEGA OČETA

FRANC JURAC

Škorjančev oče Alojz Ocepek iz Starega trga pri Slovenj Gradcu je v krogu svojih otrok, vnukov in pravnukov praznoval 90. rojstni dan in na svojo častljivo starost je nadvse ponosen in zadovoljen. "Vseskozi nisem imel lepega življenja, vseskozi sem garal in delal pa sem menda zato dočakal tako visoko starost. Rodil sem se 16. junija 1910. leta v Ameriki v Milwaukee. Ko sem bil star štiri leta smo se vrnili z materjo in očetom domov. Oče je imel takrat prihranjen denar iz Amerike in je v Zavodnjah pri Šoštanju kupil majhno posestvo na katerem smo redili okoli 15 glav živine. Ko je nastopila prva svetovna vojna je oče odšel na fronto. Tu pa je bil zajet in odpeljan v ujetništvo, kjer je umrl od lakote. Že pred tem, ko je oče odšel v vojno in, ker sem bil edini sin, mi je že kot štiriletnemu dal zapisati posestvo. V Zavodnjah

Alojz Ocepek

pri Šoštanju smo živeli nekaj let, potem pa smo v Starem trgu kupili Škorjančevo kmetijo, na kateri sem vse do leta 1986. gospodaril, potem pa posestvo

prepustil hčerki Rezki in zetu Jožetu".

Ko ste v teh dneh stopili v 90. rojstni dan, kako se spominjate vaše prehojene življenske poti?

"Nikoli si nisem mislil, da bom dočakal tako visoko starost. Vse skozi je bilo moje življenje zelo težko. Zgodaj sem izgubil očeta in sem svoja mlada leta preživel ob materi. Zemlja na Škorjančevi kmetiji me je šolala in ker sem imel zemljo rad, sem spoznal, da je treba pridno delati, če hočeš, da boš od kmetije nekaj imel. Potem sem se leta 1956 poročil in na kmetijo pripeljal pridno in skrbno življensko sopolnico Ermanovo Treziko iz Brd. Ker je bila tudi ona doma s kmetov je bila skrbna in pridna, na kmetiji pa sva vsa leta pridno gospodarila. V zakonu so se nama rodile štiri hčerke za katere sva lepo skrbela in jih spravila do

kruha", pravi Alojz Ocepek.

Ker pa je bila Škorjančeva kmetija srednje velika in ni dajala dovolj za preživljanje, je Škorjančev oče opravljal še razna priložnostna dela. Imel je veliko veselje do tesarskega in zidar-skega dela. Veliko je pomagal okoliškim kmetom pri obnovi gospodarskih poslopij in bil glavni "cimperman" pri postavitvi "ruštov", zato je bil Škorjančev oče pri takih delih nepogrešljiv. Poleg tesarskega dela je bil tudi pravi mojster pri izdelovanju sodov in sam ne ve števila koliko jih je v svojem življenju izdelal. Nekaj let je bil zaposlen pri slovenjegraškem Preventu in ta leta so se mu štela, da danes pre-jema skromno pokojnino.

K visokemu življenske-mu jubileju Škorjančeve-mu očetu iskreno čestita tudi Viharnik, katerega vseskozi rad prebira. ▲

Sredi februarja je v krogu svojih najdražjih praznovala svoj častiljivi jubilej Ivana Medved, Pušna Hana, kakor jo po domače kličejo. Naložila si je deseti križ.

Zibka ji je stekla davnega leta 1910 pri Kapunarju na Remšniku na majhni kmetiji. Otroštvo je delila z dvema sestrama in bratoma. Ko je odrasla v dekle, jo je leta 1937 življenska pot zanesla na Koroško na Goriški vrh ob državni meji, kjer sta z materjo kupili manjšo strmo freto, Krakerjevo Pušo. V tem kraju si je našla tudi zakonskega spremljevalca, s katerim sta podarila življenje enemu dekletu in šestim fantom.

Ko sem jo vprašal, kdaj ji je bilo najtežje je povedala, da med drugo vojno in po njej. Tik pred koncem vojne so ji Nemci ubili moža, po vojni pa je bila več mesecev po krivici zaprta, doma pa je životarilo sedem otročičev ob ostareli babici. Kako težki časi so bili, razumejo le tisti, ki so doživljali enako usodo. Pa vendar, živeti je treba naprej. Ker so bili otroci še majhni in so potrebovali očeta, se je še enkrat poročila, a žal, ji je smrt vzela tudi drugega moža. Ostala pa

IVANA MEDVED - 90 LET

LUDVIK MORI

Hana s svojimi otroki

ji je hčerka Micka, ki ji sedaj stoji ob strani, kakor tudi vsi ostali otroci, ki so še živi (trije fantje so že umrli).

Vprašal sem jo tudi, kdaj ji je bilo najlepše. Rekla je: "Sedaj", posebej še tedaj, ko jo obiščejo vnuki in pravnuki, ki sva jih naštela 26 vnukov in 39 pravnukov in morda je že na poti kakšen prapravnuk.

Ob slovesnem jubileju se je ob zvokih muzike veselo zavrtela in zraven še zapela.

Kot ptički zletijo iz gnezda, so tudi njeni otroci odšli od doma in Hana še sedaj pri tej visoki starosti živi sama, občasno pa jo obiščejo njeni, ki jih ima nadvse rada. Rada pa ima tudi živali, saj je marsikdaj raje krmo znosila domov s košem kot da bi mučila živali, je povedal sin Poldi. Včasih tudi sama obišče svoje otroke. Sicer pa še brez očal kaj prebere, zalije rože, skratka, mirovati ne more in to jo utrjuje in krepi. Skromno živeti in trdo delati, to je njen recept za dolgo življenje.

V imenu vseh, ki jo poznamo želimo, da bi čila in zdrava dočakala sto in še več let. ▲

BISERNA POROKA KUMROVIH IZ PODGORE PRI KOTLJAH

ROK GORENŠEK

Letos, 17. junija 2000 sta na domu pri Kumru v Podgori št. 17 v Kotljah praznovala biserno poroko, 60 let skupnega življenja Jožefa Tamše, rojena Mager in Ivan Tamše. Zaradi težke bolezni slavljencev, ki ju pesti zadnjih deset let, je bil poročni obred opravljen kar na domu pri Kumru. Opravil ga je hotuljski župnik Marjan Plohl.

Slovesnost je bila v najožjem krogu domačih otrok, vnukov, pravnukov in bližnjih sorodnikov. Med povabljenimi je izstopala nevestina sestra Terezija Gostenčnik, po domače Ošvenka z Uršlje gore zaradi svojih 88 let starosti in klenega zdravja.

Jožefa se je rodila 13. marca 1916 pri Božanku v Podkrajju pri Prevaljah, slavljenec Ivan pa 14. maja 1918 na Vrheh pri Slovenj Gradcu. Njegov očim je kupil Kumrovo v Podgori. Po smrti je posestvo zapustil Ivanu.

Jožefa in Ivan sta se poročila na Prevaljah 16. junija 1940. V zakonu se jima je rodil sin Franci, ki živi v Kanadi, sin Ivan, ki živi

v svoji hiši na Brdinjah in hčerka Jožica, ki živi na domu pri Kumru v Podgori.

Imela sta sorodna poklica. Ivan je bil izučen krojač, Jožefa pa izučena šivilja. Ljudje so ju imeli

radi. Klicali so ju kar Kumrova "žnidarja". Rada sta šivala. Dela jima ni zmanjkalo. Največ sta šivala poročna oblačila. V tistih časih skoraj ni bilo para blizu in daleč, ki jima ne bi sešila poročne obleke.

Pri Kumru sta obnovila in skoraj na novo zgradila hišo in vse ostalo, kar spada zraven. Njuno življenje je zaznamovalo delo, boj za obstanek in preživetje. Vseskozi pa sta bila prijazna, prijetna, izredno gostoljubna človeka. Bila sta dobra, resnična prijatelja in znanca. Ljudje so ju spoštovali obiskovali in imeli radi.

Gospod župnik Marjan Plohl, ki je opravil obred biserne poroke, jima je čestital in se jima zahvalil za vse, kar sta dobrega in lepega storila v 60 letih njunega skupnega zakonskega življenja. Prisrčnim čestitkam se pridružujemo tudi vajini sosedje, znanci in prijatelji, Hotuljci, ki vaju spoštujemo in radi imamo z iskrenimi željami, da skupaj preživita še veliko let srečnega življenja. ▲

JERICA IN KAREL PERŠAK - 55 LET SKUPNEGA ŽIVLJENJA

T.N.

V nedeljo, 2. julija 2000 sta v krogu svojih otrok in vnukov praznovala svoj življenjski jubilej, 55 let zakonske zveze, naša draga starša Jerica in Karel Peršak iz Podkrajja pri Mežici.

Začetek njune skupne poti sega v prve povojne dni, saj sta si zvestobo do konca svojih dni obljubila že 25. junija leta 1945. Mati Jerica se je rodila leta 1921 na Pričnikovi domačiji v Mežici, oče Karel pa leta 1913 pri Desatniku na Lokovici pri Prevaljah.

Oče Karel je s svojimi prihranki leta 1944 kupil na Podkrajju pri Mežici manjšo zapuščeno Pušnikovo posestvo. Kmalu je spoznal tudi svojo življenjsko sopotnico in skupaj sta zagospodarila na svojem, tako rekoč iz nič. Najprej sta začela z gradnjo hleva, nato hiše. V drugem letu zakona se jima je rodil sin, nato še štiri hčere. Vsi smo sedaj že poročeni in imamo svoje družine,

tako da sta danes bogatejša kar za deset vnukov. Ker pa od majhne kmetije ni bilo dovolj dohodkov, družina pa je rasla, je oče Karel vsa leta delal pri rudniku v Mežici, kjer se je leta 1969 tudi upokojil. Mati Jerica pa je vseskozi pridno gospodinjala doma.

Danes na domačiji gospodarji sin Alojz, po svojih močeh pa mu pri delu tudi še rada pomagata.

Bogu hvala za njun pogum in zdravje in Bog naj ju živi še veliko let.

Ob prebiranju verzov Pama Browna, sem se ustavila ob besedah zahvale, ki izzvenijo tako, kot bi bile pisane za vaju:

Hvala,
ker sta zdržala nevzdržno.
Ker sta iz nič naredila nekaj.
Ker sta dajala,
ko so bili vajini žepi prazni.
Ker sta nas imela rada,
tudi ko smo bili
popolnoma nevredni
vajine ljubezni.
Hvala,
ker sta delala
nemogoče z nasmehom.
Pam Brown ▲

ČISTOČA OSNOVNOŠOLSKIH OTROK NA KOROŠKEM (rezultati raziskovalne naloge)

NADA KADIŠ, VMS

Le zdrav človek je lahko srečen in ustvarjalen!
Ključnega pomena za ohranitev in utrjevanje zdravja je dobra osebna higiena. Starši, ki otroka zgodaj navadijo umetnosti čistoče in mu le-ta preraste v potrebo, mu podarijo najboljšo doto za življenje.

Vsakdo je dolžan sam skrbeti za svoje zdravje, če le zmore. Malčka negujemo in hkrati vzgajamo starši in njegova najožja okolica /vrtec/, šolarja poleg staršev vzgajajo pedagogi in sovrstniki, družba pa je tista, ki naj bi s svojimi preventivnimi /zdravstvenimi/ programi poskrbela, da bi vsak posameznik znal, mogel in hotel sam skrbeti za svojo osebno higieno oz. za krepitev, ohranitev in utrjevanje zdravja. Znal bo, če ga bomo naučili, mogel bo, če mu bomo pri tem pomagali in hotel, če ga bomo za to motivirali. Higienске navade in smisel za red in čistočo so namreč privzgojene in od nas, odraslih, je odvisno, ali bodo v otroku, ki ga vzgajamo, prerasle tudi v potrebo...

Osebna higiena vsebuje zbrana pravila za zdravo življenje. Daje nam navodila, kako si naj varujemo in utrjujemo telesno in duševno zdravje ter krepimo odpornost proti boleznim. In, ko ta navodila vpletemo v naš vsakdan, ko postanejo stil našega življenja, lahko upravičeno pričakujemo bolj zdravo, ustvarjalno in srečno življenje.

Potrebo po osebni higieni utemeljujejo štiri razlogi:

- **zdravstveni;** preprečevanje "bolezni umazanih rok" in drugih nalezljivih bolezni, kožnih bolezni, utrjevanje telesa...
- **družbeni;** samo zdrav človek je družbi koristen; bolnik lahko ogroža druge ljudi; bolni in invalidnosti povzročajo ogromno gospodarsko škodo!
- **estetski;** zdrav človek je prikupe in vzbuja pri ljudeh prijeten vtis, nehigienске navade in razvade jemljejo človeku dostojanstvo in spoštovanje...
- **kulturni;** osebna higiena je odraz človekove splošne in zdravstvene kulture, po higienски ravni posameznikov lahko presodimo tudi kulturno in življenjsko raven nekega naroda...

S spremljanjem čistoče /zdravstvenega stanja/ šolskih otrok in mladine se ukvarjajo šolski dispanzerji, katerega nosilci dejavnosti so zdravniki, specialisti šolskih otrok in mladine ali zdravniki s postdiplomskim študijem na področju varstva šolskih otrok in mladine.

Na rednih sistematskih pregledih osnovnošolcev (izvajajo se v prvem, tretjem, petem in sedmem razredu)

med drugim ocenjujejo tudi čistočo po standardih za opravljanje sistematskih zdravstvenih pregledov šolarjev.

Pred desetimi leti smo opravili analizo rezultatov čistoče, ugotovljene ob sistematskih pregledih koroških šolarjev in jih primerjali s slovenskimi. Naleteli smo na osupljive rezultate. Naši šolarji so v slabi čistoči vidno odstopali od slovenskega poprečja.

To "nečastno" stanje smo vzeli zelo resno. Takoj smo vsebine osebne higieni vključili v vse lokalne zdrav-

stveno-vzgojne programe, ki smo jih dosledno izvajali s polno podporo vzgojno-pedagoških delavcev in staršev vse do danes in skromno upamo, da smo tudi zdravstveni vzgojitelji (poleg vseh ostalih dejavnikov) s svojo vztrajnostjo pripomogli k današnji sliki čistoče koroškega šolarja, ki nam je danes lahko že skoraj v ponos (glej graf št. 1, 2!).

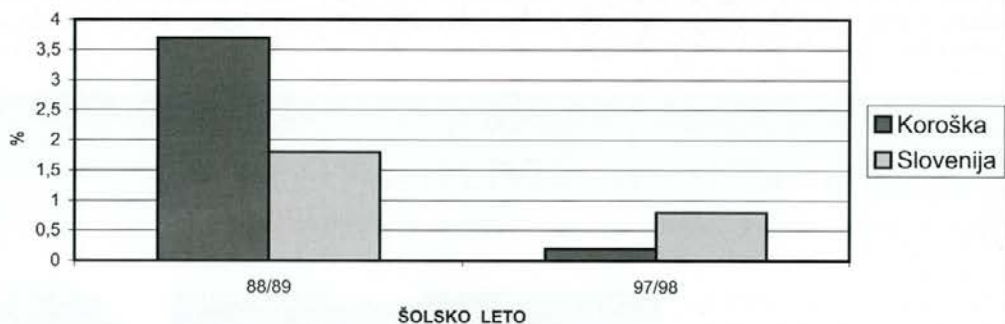
Dobljeni rezultati kažejo, da smo z našim preventivnim delom na pravi poti. Zavedam se, da ti rezultati vedno niso najbolj realni, saj je lahko ocena čistoče šolarja subjektivna /sistematske preglede šolarjev na Koroškem opravlja 7-8 sicer usposobljenih zdravnikov/, so pa edini trenutni kazalci zdravstvenega stanja naših šolarjev.

Osebni higieni v šolskih klopeh

bomo še naprej posvečali posebno pozornost; v prizadevanja za izboljšanje obstoječega stanja (prepričana sem, da ga lahko še izboljšamo!) bomo še bolj intenzivno vključevali starše, kot otrokove prve vzgojitelje, in vzgojno-pedagoške delavce, ki v času pouka preživijo z otrokom precejšen del dneva...

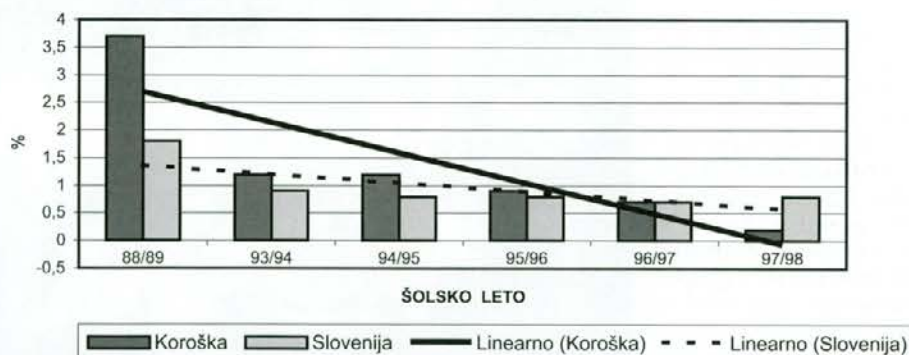
Pri našem delu nas vodi dejstvo, da je osebna higiena prvi pogoj za ohranitev in krepitev zdravja; zdrave življenjske navade pa potrjujejo dolgoletno in ustvarjalnemu življenju... In, koga naj usmirjamo v zdrav stil življenja, če ne naših najmlajših, ki imajo še vse pred sabo, ki so sprejemljivi za vse "novo", ki si šele oblikujejo svoje navade, si nabirajo novih izkušenj in jih vgrajujejo v svoje obnašanje...

SLABA ČISTOČA OSNOVNOŠOLCEV - pred 10 leti in danes primerjava Koroška - Slovenija

Graf št. 1
 Izboljšanje stanja čistoče naših šolarjev v opazovanem obdobju je očitno. Nekdaj tako izstopajoči nad slovenskim poprečjem, danes skoraj na dnu; od 3,65% umazanih otrok smo "padli" na 0,21%, torej pod slovensko poprečje.

SLABA ČISTOČA OSNOVNOŠOLCEV - trend padca skozi deset let primerjava Koroška - Slovenija

Graf št. 2
 Trend padca slabe čistoče kaže, da nečistoča med slovenskimi osnovnošolci pada, vendar je ta padec na Koroškem (pričakovano) večji in je zadnji dve leti že pod republiškim.

SPOROČILO ZA JAVNOST ZZZS

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije obvešča zavarovane osebe o novi možnosti elektronskega naročanja konvencijskih potrdil za uveljavljanje pravic do nujnega zdravljenja med začasnim bivanjem v tujini preko Zavodove spletne strani <http://www.zzzs.si>

V okviru celovite akcije "Urejanje zdravstvenega zavarovanja pred odhodom v tujino v letu 2000" Zavod z 26. junijem 2000 omogoča osebam, ki so obvezno zdravstveno zavarovane v Republiki Sloveniji, elektronsko naročanje potrdil, ki so določena z meddržavno pogodbo (konvencijo) in sicer za državo Avstrijo, Belgijo, Hrvaško, Italijo, Luksemburg, Nemčijo, Nizozemsko in Romunijo.

Naročnik potrebuje za uspešno

elektronsko naročanje konvencijskih potrdil poleg veljavne kartice zdravstvenega zavarovanja dostop do interneta ter spletni brskalnik Microsoft Internet Explorer ali Netscape Communicator, različico 4.0 ali novejšo. Zaželeno je, da ima naročnik tudi naslov za prejemanje elektronske pošte.

Postopek naročanja je preprost in prilagojen Internetu. Konvencijska potrdila naroči naročnik na spletni strani Zavoda (<http://www.zzzs.si>) zase ali za večjo skupino zavarovanih oseb (skupno največ 7 oseb), in sicer na podlagi vnosa vidnih podatkov izpisanih na kartici zdravstvenega zavarovanja. Pristojne službe Zavoda z elektronsko pošto naročniku v roku štiriindvajsetih ur potrdijo sprejem naročila, obdelajo naročilo in v primeru, da ni ovir za izdajo

konvencijskih potrdil (npr. neuspešna identifikacija osebe, neurejen status zavarovane osebe v obveznem zdravstvenem zavarovanju idr.) pošljejo konvencijska potrdila naročniku z navadno pošto pošiljko v roku treh delovnih dni. Zavarovane osebe opozarjamo, da je posamezno naročilo lahko vezano le na eno državo in da se konvencijsko potrdilo izda za obdobje največ 90 dni. Zavarovanim osebam priporočamo, da opravijo naročilo vsaj 4 delovne dni pred odhodom v tujino in sicer zaradi časa potrebnega za obdelavo naročil in pošiljanja po pošti.

Nova elektronska storitev je brezplačna, saj Zavod na ta način pomembno znižuje stroške lastnega poslovanja, promovira sodobno elektronsko poslovanje in dosega boljše organizacijske pogoje za delo oddelkov oziro-

ma služb za mednarodno zavarovanje v času turistične sezone.

Nova elektronska storitev se je v obdobju testiranja izkazala za varno. Informacijski sistem, ki podpira elektronsko naročanje, zagotavlja varen prenos osebnih podatkov, saj omogoča kriptiranje podatkov, celovitost prenosa podatkov in skrbi, da so podatki naročnika zagotovo posredovani na strežnik Zavoda in ne na katerikoli drugi strežnik: Zavod bo, tako kot to velja tudi za celotno dejavnost Zavoda, vse podatke varoval v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Dodatne informacije dobijo zavarovane osebe na spletnih straneh Zavoda in na oddelkih oziroma službah za mednarodno zavarovanje v vseh območnih enotah in izpostavah Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. ▲

ZDRAVILNI OGNJIČ Calendula officinalis

MILENA CIGLER GREGORIN, inž.agronomije

Zdravilni ognjič je zelo znana zdravilna rastlina iz družine nebinovk, doma iz Sredozemlja, vendar pogosta tudi v srednji Evropi. Je priljubljena vrtna rastlina. Cvetovi so enostavni ali polnjeni oranžni ali rumeni koški. Rada se sama zaseje. Po njivah in vinogradih raste njivski ognjič.

Ljudska imena za ognjič so še: babji prstanec, mej-seček, neven, ognjec, primožek, rigelc, idr.

Botanični opis

Na 30 do 50 cm visokem dlakavem stebelu so prav tako dlakavi podolgovati listi in veliki rumeni cvetni koški, ki se odpirajo od junija do septembra. V zdravilne namene nabiramo zel in cvetove med cvetenjem.

V ognjiču so velike količine prve stopnje vitamina A, eterična olja, grenčine in sluzi.

Zdravilne učinkovine: saponin, predvsem glikozidi oleanolne kisline. Poleg tega so v rastlini še triterpinski alkoholi.

Rastlini dajejo rumeno barvo

karotenoidi (1,5 do 3%), kar je predstopnja vitamina A.

Eterično olje ognjiča deluje proti številnim mikrobov, triterpentski alkoholi pa preprečujejo vnetja, zato uporabljamo mazila iz ognjiča za zdravljenje poškodb na koži in v kozmetiki. Pomemben je tudi zdravilni učinek ognjiča za celjenje ran. Pospešuje namreč nastanek novih celic, pospešuje pa tudi krvni obtok.

Za pripravo čajev uporabljamo celo rastlino (cvetove, liste in stebela), za mazila pa samo cvetove.

Zunanje ognjič uporabljamo za zdravljenje ran, čirov, zmečkanin in odpravljanje bradavic. Poparek pripravimo tako, da čajno žličko droge prilijemo s skodelico vrele vode in dvakrat na dan spijemo po eno skodelico čaja. Mazila in tinkture uporabljamo po navodilih iz lekarne.

Notranje kot čaj uporabljamo ognjič pri obolenjih želodčnega in črevesnega kanala, pri želodčnih krčih in čirih, vnetju debelega črevesa, vodenici in krvi v seču.

Foto: Franc Jurač

Ognjič je pokazal dobre rezultate pri zdravljenju nalezljive zlatenice, zato je prvovrsten tudi pri zdravljenju jeternih obolenj, pa tudi pri želodčnih razjedah, hemeroidih, glavobolu, omotici in živčnost. ▲

Vir: Maria Treben

Zdravje iz božje lekarne in Gerhard Liebold

**LISTNIČA
UREDNIŠTVA**

mQnzds
FCBdkieF
DKiyajuK
HUSjketwq
onwdikw
KDSFKDE
NDSklays
klkjsdki
dndspSdK
JLXCFjisl
uidFKCIS
DFjidskht
dJCjadkij
klkixdVJLI

POPRAVEK

V prejšnji številki Viharnika sta na strani 13 zamenjani fotografiji. Na levi strani je Stane Jeseničnik, na desni pa Franc Bart.

Vse fotografije na strani 12 in 13 je posnel novinar Franček Jurač.

Bralcem in obema na fotografijah se za pomoto opravičujemo!
Uredništvo

ZM d.d.
**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: 41-591, 41-881, 41-882, fax: 41-814

Zavarovalnica Maribor d.d.
zanesljiv partner za vse
vrste zavarovanj.

Zavarovalnica
z najdaljšo tradicijo
in največ
zavarovanci
na Koroškem!

Pri Slavki in Jožetu Jevšniku v Šmartnem pri Slovenj Gradcu se že od daleč vidi, da so zelo pridni. To že dokazuje Slavkino balkonsko cvetje, Jože pa lepo skrbi za dobro letino v sadnem vrtu in vrtnine na njivi, kjer bo letos imel rekordni pridelek zelja.

Foto Franc Jurač

koroška banka

*Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke*

POČITNICE IZBERETE VI, ZA DENARNE ZADEVE POSKRBIMO MI!

Za varne in brezskrbne počitniške dni vam v naših poslovalnicah ponujamo širok izbor plačilnih instrumentov. Lahko se odločite za katero od plačilnih kartic:

- kartico KARANTA za plačevanje doma,
- kartico EUROCARD, s katero lahko plačujete blago in storitve ter dvigate gotovino tako doma kot tudi v tujini.

V primeru, da se vam račun ne izide, lahko najamete potrošniški kredit po letni obrestni meri že od TOM + 3,90%. Za potrošniški kredit ne potrebujete dodatnih dokumentov, s katerimi bi dokazovali, kako ga nameravate porabiti.

Vabimo vas, da se oglasite v kateri od poslovalnic KOROŠKE BANKE, kjer vam bomo z veseljem svetovali.

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

LJUDJE**IN****DOGODKI**

MEDNARODNE IGRE ŠOLSKIH OTROK V HAMILTONU

SAMO GROBELNIK

Mednarodne igre šolskih otrok potekajo že od leta 1968. Tudi mesto Slovenj Gradec je že bilo organizator teh iger in sicer leta 1994. Letos, v jubilejnem letu 2000, pa so bile te igre v Hamiltonu v Kanadi ter organizirane v precej večjem merilu, saj so se jih udeležili športniki kar iz 69 mest iz 26 držav. Slovenijo so zastopali najboljši športniki iz šestih mest.

Iger smo se udeležili tudi najboljši športniki iz Slovenj Gradca. Sodelovali smo v atletskih disciplinah. Dosegli smo tudi zelo lep uspeh, saj smo bili v disciplini štafeta 4 x 100 metrov drugi, torej smo osvojili srebrno medaljo. V štafeti smo sodelovali: Samo Grobelnik, Matija Triglav, Jure Panjek in Grega Duler. Vseh skupaj nas je iz Slovenj Gradca sodelovalo 10 atletov in tudi v ostalih disciplinah smo dosegli kar lepe rezultate.

Zelo sem bil vesel, da sem lahko sodeloval v teh igrah, saj je bilo to zame, kot tudi verjetno za vse ostale, doživetje, ki ga ne bomo pozabili.

Organizacija je bila res super, sprejem v Hamiltonu, ko so nas po ulicah pozdravljale množice ljudi, je bil nepozaben. Ponosni smo bili, ko smo šli v sprevodu z našo slovensko zastavo in transparentom, na katerem je pisalo Slovenija, ponosni zato, ker smo lahko svojo majhno državo predstavili svetu.

Imeli smo tudi nekaj prostega časa, tako da smo si lahko ogledali glavne znamenitosti

Ekipa z medaljami z leve: Matija Triglav, Rok Šnejder, Jure Panjek, Samo Grobelnik, Grega Duler

Hamiltona, bili smo gostje pri kanadskih Slovencih, šli smo v Toronto, ogledali smo si tudi Niagarske slapove. To so res takšni občutki, ki se jih ne da opisati in jih moraš doživeti.

Za sodelovanje na teh igrah je bilo vloženega seveda kar precej truda in sredstev, ki so jih prispevali starši, razni sponzorji in mestne občine. Upam, da smo z doseženim rezultatom ta trud tudi delno poplačali. ▲

SREČANJE

FRANC JURAČ

Upokojenci Društva upokojencev Šmartno pri Slovenj Gradcu se vsako leto srečajo nekajkrat. Na srečanjih obujajo spomine na obdobje, ko so bili še delovno aktivni in se povesejijo. Naš posnetek pa smo naredili na srečanju v gasilskem domu Golavabuka.
Foto Franc Jurač

Krajevni šolski svet Dravograd je dal pobudo za izgradnjo ekspozitive osnovne šole na Ojstrici že leta 1876. O tej pobudi je razpravljali takrat okrajni šolski svet v Wolfsbergu. V jeseni leta 1883 je okrajni šolski svet v Wolfsbergu zahteval od Koroškega deželnege sveta razpravo o potrebi izgradnje ekspozitive šole v Dravogradu, oziroma samostojne šole na Ojstrici. Okrajni šolski svet je tudi zahteval, da župnišče na Ojstrici, ki je bilo že dalj časa prazno, začasno uporabljajo za šolske namene. Prošnja, ki je bila poslana na škofijski ordinariat v Celovec za začasni odstop ali odkup te kuratije, je bila zavrnjena, čeprav je bilo mesto župnika na Ojstrici zasedeno šele čez 10 let. Tako je bila misel na gradnjo šole na Ojstrici preložena na poznejši čas.

Misel o potrebi šole na Ojstrici ni prihajala zaradi potreb časa in razmer, da vladajočim krogom ni bilo do izobrazbe teh ljudi, pač pa iz potreb števila šoloobveznih otrok.

Ideja o šoli na Ojstrici je prihajala na dan v intervalih. Po nekaj letih se je okrajni šolski svet v Wolfsbergu spet spomnil, da je na območju Ojstrice veliko število otrok, ki pogrešajo pouk in vzgojo, ki je niso deležni, saj so preveč oddaljeni od Dravograda. Tako je okrajni šolski svet v Wolfsbergu na svoji seji 26. septembra 1891 sprejel sklep, da se na Ojstrici zgradi lesena osnovna šola. Glede na materialne razmere in finančne možnosti, ki so bile ta čas na tem območju, je okrajni šolski svet naslovil prošnjo za pomoč na premožno lesno firmo Hirschler, ki je na Ojstrici v tistem času posedovala velike površine gozdov, da bi za izgradnjo šole brezplačno prispevali les. Te površine gozdov so danes državni gozdovi (oziroma bivši Gollovi gozdovi).

Pred pričetkom gradnje šole so morali rešiti še problem v zvezi z lokacijo. Šolo so nameravali zgraditi pod cerkvijo na Morijevem travniku, vendar pa lastnik zemljišča ni hotel odstopiti za potrebe šole. Po pogajanjih je parcelo za šolo nad Mežnarjem prodala cerkev, kjer danes stoji "stara šola", čeprav so že takrat ugotavljali, da zemljišče za šolo ni najbolj primerno, ker ni pravega dostopa niti vode.

Stroški gradnje šole so takrat znašali 4.075 goldinarjev. Znesek bi težko primerjali z današnjim denarjem. Načrt za šolo je izdelal stavbni mojster Urbaniz iz Wolfsberga. Poslopje stoji na zidnem podstavku in je delno podkleteno, nad tem pa je ena učilnica v velikosti 10 x 6,4 m, dve stanovanjski sobi, kuhinja, shramba in sanitarije.

Pri pripravi pouka in vpisu otrok v šolo je vaški šolski svet ugotovil, da je v območju ene ure hoda od cerkve na Ojstrici povprečno 40 šoloobveznih otrok, veliko pa je oddaljenih

več kot 4 km. V času priprav na graditev šole je bilo po zbranih podatkih 127 šoloobveznih otrok.

Šola je bila zgrajena 18. marca 1894 leta, vpisanih pa je bilo 103 učencev. Pouk se je začel 2. maja 1894, zato je prvo šolsko leto trajalo kar do 19. aprila 1895, pouk pa je tekel od 9. do 15. ure. Šolo je prevzel v upravljanje novo izvoljeni vaški šolski odbor v sestavi: Jakob Mori - predsednik, Aleš Pečnik - podpredsednik in člani: Franc Očko, Ivan Vrhovnik in Ivan Srebnik.

Po ukazu okrajnega deželnege sveta je bil prvi učitelj nastavljen 15. 4. 1894 Martin Sebastijan iz Dravograda. 2. maja 1894 je bila tudi slavnostna proslava in odprtje šole, ki jo je vodil provizor Dragotin Huttner iz Dravograda. V svojem govoru je gospod Huttner na zbrano šolsko mladino naslovil bleščeče besede o vzgoji in pouku, naj se obogate z znanjem, ki jim ga bo odslej dajala šola. Ob zaključku slavnosti ob otvoritvi šole je bilo šolsko poslopje tudi blagoslovljeno.

Za prebivalce Ojstrice je šola pomenila novost, predvsem pa novo obveznost. Jemala jim je otroke, domačo delovno silo, zato so izražali v prvih letih šolanja tudi odpor do pouka in učenja, kar se je kazalo pri obisku poka, ki je bil v prvem letu obstoja šole le 46,3%. Starši so menili, da hodijo otroci v šolo zaradi učitelja, da ima korist učitelj in ne otroci. "Dam ga vam v šolo, vi pa ga oblačite in mu dajte jesti, jaz mu tega ne morem nuditi, če ne bo delal!" To so bile zahteve staršev, ki otrok niso mogli preživljati, zato so morali ti otroci služiti. Znani koroški pesnik je že takrat zapisal: "Komaj se dete na svet uleže, se mu cokla gor priveže, ga nažene ovce past, le kako bi mogla sirota rasti!"

V dobrih 46 letih se je obisk v šoli povečal že na 77 % leta 1940.

Zaradi težkih materialnih in socialno kulturnih razmer ter pomanjkanja delovne sile so bile težave z obiskom šole tudi po osvoboditvi, vse tja do šestdesetih let, ko se je počasi spreminjala miselnost in krepila zavest o potrebi po izobrazbi in znanju, po poklicu in zaposlitvi v dolini.

Učitelji, ki so poučevali na šoli do prve svetovne vojne, so bili nekateri tudi nemško usmerjeni. Vendar si ti učitelji niso pridobili ljudi za svoje ideje, saj so to preprečevali narodnozavedni učitelji in župniki v kraju. Kraj je bil vedno slovenski, zato ni čudno, da je v tistem času večina ljudi podpisala tudi majniško deklaracijo.

Med prvo svetovno vojno šola ni bila zaprta, vendar je bil pouk zaradi pomanjkanja učiteljev samo dvakrat tedensko. Na šolo so hodili poučevati učitelji iz Dravograda in Črneč. Med prvo svetovno vojno in bojih za

severno mejo šolsko poslopje ni bilo huje poškodovano, tako da se je pouk lahko nemoteno nadaljeval med obema vojnoma.

V šolskem letu 1934/35 je zaradi velikega števila učencev postala šola dvorazrednica z odločbo ministrstva za šolstvo Beograd. Okrajni šolski svet je kot drugo učno moč imenoval Josipa Mohorka, ki je kmalu zbolel in leta 1936 umrl v Mariboru.

Leta 1938 je bila na šoli zgrajena podstrešna soba za drugega učitelja. Do tedaj je drugi učitelj stanoval pri kmetu Moriju na Ojstrici.

Pred drugo svetovno vojno, pozimi 1939/40 je nastala tudi slika učencev od 3. do 8. razreda. Posnel jo je učitelj šole Oskar Gajst med uro smučanja in sankanja, seveda v okviru takratnih materialnih možnosti. Vsi učenci niso imeli sank in tudi ne smuč, zato so si jih izposojali od tistih, ki so jih imeli. Čeprav je od nastanka fotografije poteklo že 60 let, mi je uspelo prepoznati vse.

Dekleta z leve proti desni sedijo na sankah:

1. Elizabeta Špambauer - Liza, menda živi v Munchenu in ima veliko gostinsko podjetje z okoli sto zaposlenimi,
 2. Antonija Kremzer, sestra Lojzeta in Antona, živela je v Domžalah in je že pokojna,
 3. Danica Mori, poročena tudi Mori, upokojenka, živi v Dravogradu na Podgradu,
 4. Karolina Očko, poročena Mori, živi na Prevaljah,
 5. Matilda Kremzer, sestra Lojzeta in Antona, poročena in živi nekje v Nemčiji,
 6. Vincencija Vajksler, poročena Adam, žena našega gozdnega delavca, žal, že pokojna,
 7. Slavica Srebnik, Pogačeva, žena našega gozdnega delavca Franca Ravnjaka, žal, že pokojna,
 8. Štefka Volavc, poročena Pečnik, upokojena, živi v Dravogradu,
 9. Slavica Štefanko, poročena Aberšek, živi nekje v Kanadi,
 10. Matilda Božič, poročena Kuster, živi v Velki pri Lonhterju,
 11. Zofija Plimon, poročena Verko, živi pri Škurleju na Sv. Duhu,
 12. Marija Božič, poročena Pajnik, žena našega gozdnega delavca Franca Pajnika, živi na Ojstrici,
 13. Jožefa Čeru, poročena Gruden, živi na Ravnah na Koroškem,
 14. Kristina Ott - Ošlovnik, poročena Kanonik, živi pri Uncu na Ojstrici
- Dekleta stojijo z leve proti desni:
15. Julijana Očko, poročena, živi na Gortini,
 16. Marica Vravnik, poročena Miklavc, živi na Ravnah na Koroškem,

Stara osnovna šola Ojstrica nad Mežnarjevo domačijo.

Nova osnovna šola na Ojstrici pri cerkvi sv. Janeza Krstnika.

Učenci osnovne šole na Ojstrici od 3. do 8. razreda-1939/1940-več o učencih preberite v tekstu.

17. Marija Mori - Kosova, poročena, žal, tudi že pokojna,
18. Zofija Pešl, poročena Jelenko, žal, tudi že pokojna,
19. Marija Tavzl, poročena Mori, živi na Sv. Duhu,
20. Marija Mori, Juvanova, poročena Čeru, žal, tudi že pokojna,
21. Ivanka Mori, Kosova, živi doma na kmetiji pri Kosu,
22. Elizabeta Čeru, poročena Rijavec, živela je v Radljah, pokojna,
23. Marija Kraup, poročena Požarnik, živi na kmetiji na Sv.Duhu,
24. Elizabeta Popijal, poročena Čeru, tudi že pokojna,

25. Genovefa Sekolovnik, Junčkova, živi v Avstriji v Šent Lovrencu,
 26. Hedvika Kuster, poročena, živi v Jerneju nad Muto,
 27. Amalija Stopar, poročena, živi na Tolstem vrhu pri Ravnah,
 28. Kristina Božič, poročena Presečnik, živi pri Bogatcu na Kozjem vrhu,
 29. Rozalija Rudolf, nazadnje je živela pri hčerki na Viču, tudi že umrla,
 30. Olga Dobnik, živi nekje pri Celju.
- Fantje z leve proti desni:
1. Urban Laznik, sp. Zajsnik, upokojen,
 2. Simon Kraup, živi nekje v Nemčiji,
 3. Ivan Verko, brat našega voznika kamiona Ferda Verka, živi v Ljubljani,

4. Rudolf Ošlovnik, živi v Dravogradu, upokojen,
5. Alojz Mihelič
6. Ludvik Laznik, sp. Zajsnik, živi na Ojstrici doma, upokojen,
7. Maks Lorber, brat Janeza in Franca Lorberja, živi v Nemčiji,
8. Mihael Popijal, živi v Vevčah pri Ljubljani, upokojen,
9. Ferdo Knez s črtasto kapo na glavi, živi v Dravogradu na Podgradu 123, upokojen,
10. Anton Mavrič, Petrčev, že pokojni,
11. Jakob Medved, z zastavo v roki na levi strani, znani profesor doktor, ki je izdal Veliki atlas sveta, nazadnje je živel v Ljubljani, je tudi že pokojni,

12. Alojz Kremzer, stoji na desni ob Jakobu Medvedu, revirni gozdar v Črni na Koroškem, tudi že pokojni
13. Viktor Parjet, sedi na sankah, živi v Mariboru,
14. Ivan Belina, stoji ob Alojzu Kremzerju z dolgo palico ob sebi, tudi že pokojni,
15. Julijan Pečnik, z zastavo v roki na desni, bil je vodja poštarjev v Mariboru, tudi že pokojni,
16. Jože Božič, Bogatčev Pepi, padel pod streli okupatorja leta 1945,
17. Mirko Parjet, živi v Dravogradu, upokojeni gradbeni delovodja, stoji na skrajni desni z rokami v žepu,
18. Jože Ceru, Zajšnjikov Pepi, stoji desno od Viktorja Parjeta, ki sedi na sankah, tudi že umrl, star komaj 26 let.

Na sliki je 30 deklet in 18 fantov, nekaj jih tudi manjka, ker jih ni bilo v šoli. Izmed teh jih ni več 9 deklet in 7 fantov. Vsi na sliki so stari 70 let in več, mlajši ni nobeden.

V dobi okupacije od 6. aprila 1941 do maja 1945 je sovražnik poskušal priključiti in podrediti tudi to ozemlje h tretjemu rajhu, saj je bil ta svet že kar naravna dediščina velike Nemčije. Prva leta okupacije, eno dobro leto nemški učitelji na Ojstrici niso bili stalni in so se pogosto menjavali. Pouk je bil samo takrat, ko so bile v Nemčiji počitnice in so prišli na Ojstrico poučevat bolj za rekreacijo. Dobro se spomnim Huberta Rebernika, ki nam otrokom ni branil govoriti slovensko med seboj, celo prisluhnil je našim pogovorom in se včasih celo nasmehnil. Enkrat je pa že spregovoril slovensko, prosil pa nas je, naj tega ne razglušamo naokoli. Pri tem učitelju smo se res naučili nekaj, saj nam je razlagal v nemščini in tudi v slovenščini. Ko je odhajal, nam je na tablo napisal svoj naslov, ki se je glasil: Hubert Rebernik, Eberndorf (Senča vas), Volkemarkt (Velikovec). Nismo se več videli, pa tudi slišali nismo več kaj o njem.

Po osvoboditvi se je začel pouk na osnovni šoli Ojstrica 23. junija in je trajal do 29. julija 1945. Novo šolsko leto se je začelo 15. oktobra 1945 v eni učilnici dopoldan in popoldan. Bila sta dva oddelka; prvi od 1. do 3. razreda, drugi pa od 4. do 8. razreda. Od 20. 12. 1948 dalje so na šoli pripravljali tudi šolsko malico.

Na šoli ni bilo elektrike in telefona, ne vode. Pravo zadovoljstvo je bilo, če je "delal" radio na baterije. Poštar je prihajal do šole dvakrat na teden, zato so časopise brali za nazaj.

Koliko vode so prenosili učitelji in učenci, koliko korakov so prehodili po strminah od mežnarjevega korita, še posebej čistilka in kuharica, ki sta nosili vodo dan za dnem, leto za letom. To je bilo pravo garaštvo in trpljenje za mali denar in preživetje.

Učitelji so na šolo prihajali in odhajali. V času od leta 1945 do danes se jih je zamenjalo 53.

Do leta 1962/63 je bila šola samostojna, organizirana s kombiniranim poukom. Vodil jo je upravitelj, ki je bil hkrati tudi učitelj. Poleg pedagoškega dela je vodil tudi

vsa organizacijska, administrativna ter materialna finančna dela.

Od leta 1962/63 dalje je šola z odlokom občinskega ljudskega odbora Dravograd postala podružniška šola osnovne šole Dravograd. Upravitelj šole je dobil status vodje šole. Zadnja upraviteljica na šoli je bila Justina Kapun.

Pouk v stari šoli je potekal polnih 75 let, od leta 1894 do 1964.

Ker je bila stara šola že kar precej dotrajana in zaradi izredno slabih sanitarno-higienskih ter bivalnih razmer je bila že kar nekaj časa prisotna misel o potrebi po novi šoli. Do uresničitve te zamisli je prišlo na zboru volilcev na Ojstrici 23. septembra 1960. 4. marca 1967 je bil razpisan tudi referendum za samoprispevek, ki bi bil namenjen samo za izgradnjo nove šole na Ojstrici. Po dogovoru bi kmetije prispevli les v vrednosti 7 milijonov din, delavci in drugi prebivalci pa 3 milijone dinarjev. Les je zbiral Emil Rogar Krištof, denarne prispevke (obroke) pa vodja šole Srečko Fridl in jih odvajal v sklad za izgradnjo šole. Imenovali so tudi gradbeni odbor: predsednik Franc Bart, ki je bil tudi predsednik občine, Srečko Fridl, vodja šole podpredsednik, Rudi Lenasi, načelnik oddelka za gospodarstvo, Konrad Rožič, predstavnik GP Dravograd, Milan Lauko, predstavnik GP Dravograd in Jože Mori - Očko, predstavnik krajanov.

Na razpisani natečaj so se prijavi trije arhitekti in dali svoje predloge: Andrej Lodrant, Ivan Zorko in Albert Tof. Odločili so se za načrt Alberta Tofa z manjšimi korekturami. Projekt je imel napako v strešni konstrukciji, ki ni bila primerna za tukajšnje vremenske razmere.

Predračunska vrednost šole z opremo je znašala 85 milijonov dinarjev. Sredstva v višini 75 milijonov dinarjev je prispevala občina iz proračuna in najetih kreditov. Izgradnjo šole pa je prevzelo GP Dravograd. Z gradnjo so pričeli 15. aprila 1967, dograjena pa je bila do 29. novembra 1969. Otvoritev šole je opravil novoizvoljeni predsednik občine Drago Jurhar, ki je imel tudi slavnostni govor. O samem delu gradbenega odbora je spregovoril njegov predsednik Franc Bart, o pomenu šole in njeni pridobitvi za Ojstrico pa ravnatelj šole Vlado Merzel.

Zemljišče za novo šola sta podarila Jakob in Matilda Mori, oziroma njuna naslednika Stanko in Anica Mori, les za ostrešje pa so podarili Očkovi (Mori Tit).

Staro šolo je odkupil naš gozdni delavec Simon Adam.

Pouk v novi šoli se je pričel 1. decembra leta 1969, pričela sta ga zakonca Fridl, ki sta pred tem poučevala že na stari šoli. Na Ojstrici sta poučevala kar 12 let.

Ojstrica je tako dobila lepo, svetlo, prostorno ter sodobno šolo, učitelji pa vse možnosti za kvalitetno strokovno in pedagoško delo.

Pred dograditvijo nove šole je kraj dobil še dve pomembni pridobitvi: elektrifikacijo ojstriškega območja ter izgradnjo ceste na Ojstrico. S to pridobitvijo se je pot v dolino

skrajšala. Nekoč odmaknjen in zaprt svet je dobil stik s širšim svetom. Kljub temu je bilo to območje še vedno omejeno in zaprto z varovano državno mejo, obmejnimi pasom ter karavlo in vojsko vse do junijskih vojnih dni leta 1991.

S cesto in elektriko so prišli na vas stroji, traktorji, radio in TV sprejemniki ter druga sodobna tehnična sredstva. Življenje kmeta in delavca na Ojstrici je postalo znosnejše in lažje. Tudi telefoni so povezali kraj s svetom. Krajanom Ojstrice in sosednjih krajev ni več treba na pot v dolino po zdravnika in živinozdravnika, kakor je bilo to nekdanj. Pokličejo jih lahko po telefonu. Zdravniška pomoč je hitra in učinkovita. Živo se še spomnim smrti moje sestre, ko je ravno zaradi prepozne zdravniške pomoči morala umreti stara komaj 10 let. Ob pol petih zjutraj, mrzlega januarskega dne, sem se podal, seveda peš, v Dravograd po zdravnika. Dobil sem ga, a žal, sem bil prepozen. Ko sem prišel nazaj domov, je bila sestra že na parah. Zato še kako dobro vem, kaj pomeni za podeželske kraje avtomobilska cesta, telefon in elektrika. To so dobrine, ki jih znamo zares ceniti šele takrat, ko spoznamo učinkovitost enega ali drugega.

Pomembna pridobitev za Ojstrico je tudi asfaltna cesta. Asfaltirana je tudi cesta do šole in šolsko igrišče. 17. aprila 1985 je na Ojstrico pripeljal prvi avtobus.

Leta 1994 so med počitnicami v celoti obnovili streho, žlebove, strelodod in fasado šole. Prepleskali so okna, vrata in vse šolske prostore, kar je stalo 3,6 milijona tolarjev, ki jih je za to namenil izvršni svet skupščine občine Dravograd.

V 100 letih se je število šoloobveznih otrok zmanjšalo za 100, kar kaže na neugodne družbeno ekonomske ter razvojne možnosti tega območja, ki mu čas po osvoboditvi ni bil naklonjen, še posebej ne z agrarno kmetijsko politiko. Ljudje so odhajali za delom v dolino in se jih veliko ni več vrnilo nazaj.

Zadnja leta je število učencev ustaljeno, čeprav je prirastek prebivalstva še vedno v upadanju. Trenutno stanje učencev na ojstriški šoli je 19 in bo takšno število po izjavi vodje šole gospe Žvikartove ostalo še 3 do 4 leta, potem pa se bo ta številka še znižala. Na kmetjah je bilo včasih tudi po 15 otrok, danes pa jih imajo po dva, največ štiri. Tudi število družin, ki so včasih živjele na Ojstrici, je upadlo.

Učiteljice, ki danes poučujejo na tej šoli so: Mihaela Žvikart - vodja šole, Helena Knez in Marjana Pšeničnik. Pravijo, da jim je kar prijetno. Le pozimi, ko zapade veliko snega in ko zapiha zimska snežna burja, ki traja tudi po tri dni, takrat je res hudo. Sicer ne stanujejo na šoli in se vsak dan vozijo na Ojstrico. Toda, v takšnih zimskih razmerah tudi ni lahko priti na Ojstrico.

Za zaključek naj še omenim, da sem 1. septembra 1937 kot prvošolček prvokrat prestopil prag ojstriške šole in z menoj kar precej letnikov rojenih leta 1930.

Vir podatkov: Bilten ob 100 letnici šole približno polovica osebni spomini

IZ RAZBORSKE KRONIKE STARE RODOVINE SE PREDSTAVLJAJO

RUDI REBERNIK

Ko pridemo iz razborske ali suhodolske strani na vrh iz gozda, se nam odpre pogled na lepo Molakovo domačijo. Ta je bila nekdanj zaradi svoje zavetne lege in lepih gozdov ena izmed najlepših posestev v Zgornjem Razboru.

Ko sem prvič hodil mimo Molaka, sem vedno občudoval lepo belo hišo z okni polnimi rož ter mogočen skedenj s hlevom in velikim kozolcem na sprednji strani, ki je bil vedno poln snopja in druge živinske krme. Posebno všeč mi je bila lesena kočica ali "bajta" na hribu, malo vstran od hiše, kjer so Molakovi stari gospodarji preživljali svojo jesen življenja in uživali svoj zasluženi preužitek. Ta kočica me je vedno spominjala na razne pravljíčne zgodbe, ki sem jih čítal v svojih prvih šolskih knjigah.

Molakovo posestvo je bilo kot nekak otok sredi plešivških grofovskih gruntov. Spominjam se, da so pripovedovali, da se je grof Thurn, še bolj pa njegov naslednik Skubic trudil, da bi dobil tudi Molakovo v svojo last ter tako zaokrožil svoje veleposestvo in postal lastnik večjega dela Zgornjega Razbora. To pa mu ni nikoli uspelo in Molakova domačija je kljub težkim in kriznim časom stare Jugoslavije ostala kot nekak "svobodnjaški" dom sredi tlačanske srenje, kot lahko beremo v starih povestih.

Molakovih v svojih otroških letih skoraj nisem poznal, razen najmlajšega sina Francu, s katerim sva bila nekaj časa sošolca na stari razborski šoli. Spoznaval pa sem jih po pripovedovanjih svojih bratov in sester, s katerimi so bili vedno dobri prijatelji. Vedel sem, da so bili sami dobri pevci in igralci na razborskem amaterskem odru. Vsi so prepevali v razborskem cerkvenem zboru. Sin Jurij pa je bil nekak vodja zgornje razborskih fantov, dober pevec, ki je znal tudi, če je bilo treba, igrati na orgle in voditi cerkveni pevski zbor.

Pozneje, ko sem bil že šole prost in sem začel iskati zaslužek v plešivških gozdovih, sem pogosteje hodil mimo Molakove hiše in začel tako spoznavati tudi ostale člane številne Molakove družine. Najraje sem se pogovarjal z Molakovim dedijem Jurijem, ki je takrat že prebival s svojo ženo Uršo v

Molakova družina iz Razbora.

Osnovna slika je nastala leta 1952. Na fotografiji sta Molakova babica Uršula in ded Jurij Pačnik s svojimi sorodniki, ki sta obhajala zlato poroko. Sedijo z leve: sin Pavel, ded Jurij in babica Uršula.

Stojijo z leve: sin Jurij in njegova žena Tončka, snaha Jožefa, zet Valentin in hčerka Nežka.

S fotomontažo pa so pridejani v zgornji vrsti takrat že pokojni otroci: hčerki Marija in Angela ter sinova Martin in Franc. Spodaj v levem kotu pa je še stara mati Uršula Križan.

njuni hišici na hribu, kjer sta uživala svoj zasluženi počitek. Neskončno rad sem ga poslušal, ko je pripovedoval svoja doživetja iz prve svetovne vojne in ruskega ujetništva. Tudi razne druge zgodbe in doživetja iz svoje mladosti je pripovedoval. Bil je zelo dober pevec in znal je nešteto starih ljudskih pesmi, katere danes spet lahko čujemo, čeprav malo prirejene.

Jaz sem bil že v otroštvu bolj boječ in samotarski in sem najraje, še posebno na paši, sanjaril s kakšno knjigo v roki. Zato sem vedno z užitkom poslušal starejše ljudi ali pa se z njimi pogovarjal. Od tega mi je še do danes ostalo veliko v spominu. Takrat so nas v šoli in doma vzgajali v spoštovanju do starejših ljudi, kar so nekateri tudi pokazali in zahtevali.

Molakove imam v lepem spominu, ker s bili vedno prijazni tako, da sem se lahko neprisiljeno pogovarjal z vsakim izmed njih.

Iz pripovedovanj vem, da sta na Molakovi domačiji v drugi polovici še prejšnjega stoletja gospo-

darila Martin in Urška Križan, ki sta potem svoje posestvo prepuščila svoji hčerki Urški. Ta se je potem poročila z Jurijem Pačnikom, Šašlovim sinom iz Spodnjega Razbora. V zakonu se jima je rodilo sedem otrok, štiri sinovi in tri hčerke. Ko sem jih jaz začel spoznavati, so živeli doma še samo sinovi: Pavel, Jurij, Martin in Franc.

Prva se je poročila najstarejša hčerka Micka z poznanim in priljubljenim razborskim muzikantom Valentinom Jelenom. Žal, je kmalu umrla in zapustila moža in male otroke. Zaradi tega se je moral Valentin spet kmalu poročiti in si je izbral kar drugo Molakovo hčerko Nežko, ki je poleg svojih otrok vzgajala tudi sestrine kot prava druga mati.

Valentina sem spoznal šele po vojni. Bil je dober človek in veseljak. Zaradi lepega igranja na klarinet ali harmoniko je bil priljubljen in zaželen v vsaki družbi. V Razboru v tistih časih ni bilo nobene svatbe ali veselice, kjer ne bi "Falent" razveseljeval svatov in

drugih gostov s svojimi šalami in igranjem. Pri tem mu je največ pomagal Ivan Potočnik "Rone", ki je bil ravno tako dober muzikant, pozneje pa ga je s harmoniko spremljal že njegov nečak Ronetov Jernej. Posebno v lepem spominu ga imam tudi zato, ker je tudi vse moje brate in sestre in tudi mene razveseljeval na naših porokah in ohceti.

Tako so torej Molakovi sinovi in hčere začeli zapuščati dom in starše in odšli vsak za svojimi željami in cilji. Za Micko in Nežko je odšla še Angela. Poročila se je s sosedom, Krivonogovim sinom Ivanom in odšla k njemu za gospodinjo. Sin Jurij si je poiskal delo v tovarni v dolini, si tam našel svojo življensko družico in si ustvaril dom. Naslednji je odšel od doma sin Martin. Priženil se je v Spodnji Razbor h Pečovniku, kjer je na kmetiji gospodarila mlada vdova Terezija in je potrebovala gospodarja in moža pri hiši. Žal, je malce pred koncem vojne padel v partizanih in se ni vrnil. Na Molakovi domačiji je ostal za gospodarja sin Pavel. Za ženo in gospodinjo si je izbral pridno in zvesto Jožefo, hčerko gozdnega delavca iz Plešivca. Ta mu je prinesla namesto velike dote k hiši mnogo zakonske sreče in razumevanja. Bila je dobra žena ter skrbna in ljubeča mati, ki mu je rodila enajst otrok. Vsi imajo danes svoje domove in družine. Od prejšnje generacije Molakovih živi danes še samo ona. Tudi najmlajšemu sinu Francu vojna ni prizanesla. Umrl je kmalu po vojni za posledicami hudih prehladov in bolezní.

Končno sta se tudi Molakova gospodar in gospodinja odločila, da bosta prodala posestvo. Kupila sta novo posestvo na Ravnah pri Šoštanju in se tja preselila z družino. Tam je bilo življenje lažje, posestvo je bilo bolj rodovitno in donosno, bili so bližje šoli, ki so jih odraščajoči otroci potrebovali in obiskovali.

Molakovo posestvo je kupilo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec in tam sedaj živi naš upokojeni gozdni delavec Maks s svojo družino.

To je le kratek opis doživljanja nekega obdobja ter srečanja z ljudmi, ki so nekdanj živeli na Molakovi domačiji in se jih še danes rad spominjam. ▲

* 1927
+ 2000

ZOFIJA SKOBIR

Bila je gospodinja pri Riharju, na kmetiji na Preškem vrhu v Kotljah. Ljudje, ki so jo poznali, so jo vse življenje klicali Riharjeva Zofka.

Rodila se je 28. aprila 1927, umrla pa 7. junija 2000 v štirinasedemdesetem letu življenja. V petek, 9. junija smo se od nje poslovili na hotuljskem pokopališču pri sv. Marjeti.

Imeli smo jo radi. Med nami je živela, delala, trpela, se veselila.

Zofka je bila rojena kot šesti otrok po vrsti med sedmimi pri Riharju.

"Živahno, zelo lepo, vedno nasmejana deklica boš postala, a vendar boš vse življenje srečo in ljubezen iskala!" Tako so Zofki ob rojstvu prerokovali rojenice. Niso se zmotile. Komaj šestnajst let stara se je zaljubila v Štefana Sedarja, partizana in se z njim poročila. Sedemnajstletna je rodila sina. Moža so ujeli Nemci in ga v Dravogradu zverinsko ubili. Zofko so skupaj s sedemmesečnim sinom in vso Riharjevo družino jeseni leta 1944 izselili v delovno taborišče na Bavarsko v Nemčijo. Maja, leta 1945 so se vrnili v prazno, izropano domačijo. Vse je bilo treba pričeti znova.

Leta 1948 se je Zofka drugič poročila. V drugem zakonu je rodila dva sina in hčerko. Vse je bilo, le sreče ni bilo. Tudi pozneje ni našla prave sreče, ljubezni in zadovoljstva. Po smrti očeta in matere je ostala z otroki sama pri Riharju, kjer je zagospodarila. Otroci so z leti odrasli in si ustvarili svoje družine, Zofka pa je sama živela in samevala v svoji sobici. Umaknila se je iz življenja. Nihče ne bo nikoli izvedel, kaj, o čem je premišljevala vse dolge ure, dni in noči. Ni čudno, da je zbolela, izdalo jo je srce; tisto srce, ki je nekoč tako vroče ljubilo.

Kot človek pa bo Riharjeva Zofka ostala med nami zapisana z velikimi, zlatimi črkami. Ljubezen do svojih otrok in vnukov, prijaznost, gostoljubnost, nasme, šaljivost, pripravljenost pomagati in dati tistemu, ki je bil pomoči potreben, tudi za ceno lastnega pomanjkanja, so bile njene vrline.

Bila je zvesta članica organizacije Zveze borcev Kotlje. Bila je tudi članica nove, Kmetijske gozdarske zadruge Prevalje. Tisto, kar je bilo v njenem preizkušeni polnem življenju najlepše so bilo njeni otroci in vnuki, ki so jo imeli nadvse radi. Obiskovali so jo in jo tolažili ter ji tako vračali ljubezen v njeni samotji.

Riharjeve Zofke ne bomo nikoli pozabili; ostala bo v naših srcih.

Rok GORENŠEK

ZAHVALA

Vse odhaja kakor hitra reka,
le spomini spremljajo človeka.
Odšel si, ostala je bolečina
in tiha, tiha solza večnega spomina.

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, dedija, pradedija in brata

MIRKA REPOLUSKA starejšega
iz Srednjega Doliča

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče in svete maše.

Hvala zdravniku internega oddelka dr. Benku ter dr. Tilki Prevolnik za dolgoletno zdravljenje. Hvala kliničnemu centru odd. patologije CIT za lajšanje bolečin.

Posebej se zahvaljujemo LD Dolič in GD Dolič za podarjeno cvetje in častno stražo. Hvala tudi ostalim lovskim družinam. Hvala pevskega zboru LD Škale SRD Dolič, društvu diabetikov, društvu invalidov in društvu upokojujencev Mislinja ter pihalnemu orkestru Slovenj Gradec. Zahvaljujemo se govornikom za lepo izrečene besede slovesa gospodu Francu Juraču in gospodu Rihardu Kozjaku, vaški skupnosti Dolič, šentflorjanskim pevcem za zapete žalostinke, gospodu župniku Mirku Horvatu za pogrebni obred, Robertu Puru za odigrano Tišino ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pri Mislinji.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoč: sinova Janko in Marko, hčerki Jožica in Gustika, sestri Zofka in Karolina z družinami in ostalo sorodstvo.

* 1935
+ 2000

FRANJO VIVOD

Vsi vemo in se zavedamo, da bo prišla, ampak, ko pride, je vedno prehitra in boleča. Vest o smrti našega Franja nas je v julijskem jutru globoko pretresla.

Franjo Vivod se je rodil 2.9.1935 na Kokolovi kmetiji v Mislinji Mariji in Ivanu kot četrti izmed petih otrok.

Starša sta ga skozi mladostna in najstniška leta vodila z ngukom, da je ljubezen do narave in pomoč ljudem smisel življenja. Želel je živeti z naravo ter se tudi leta 1953 zaposlil na Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec na taksaciji.

Zdravje pa mu žal ni dpuščalo dela na terenu, zato se je ob rednem izobraževanju prezaposlil in začel delo v pisarni. Leta 1976, ob ustanovitvi Obrata za kooperacijo, se je zaposlil na delovnem mestu obračuna lesa za kmete.

Zadnji dve leti službe pa je delal na odpremi in odkupu lesa. Vse do invalidske upokojitve leta 1992 je bilo njegovo delo povezano s kmeti, njihovim delom in tudi težavami. Vsakomur je znal prisluhnuti in mu po svojih močeh svetovati, pa tudi s svojim delom je marsikomu, potrebnemu pomoči, priskočil na pomoč.

Moto njegovega življenja je bil pomagati vsakomur na vsakem koraku.

Leta 1960 je spoznal svojo življensko sopotnico Jožico. S skupnimi močmi sta ustvarila topel dom sinovoma Darku in Primožu, ter hčerki Marijici.

Franjo se je boril s svojo boleznijo, a kljub temu je svojim najbližnjim pomagal do zadnjega dne. Imel je toliko idej in načrtov, ki pa bodo, žal, nekateri ostali neizpolnjeni.

Vsi, ki smo ga poznali bomo pogrešali njega, njegov humor in dobro voljo, predvsem pa njegovo dobroto.

SODELAVCI

ZAHVALA

Ob britki nenadomestljivi izgubi
nad vse dragega moža, očeta, dedaka, tasta,
brata, strica in svaka

FRANJA VIVODA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v teh težkih trenutkih z nami sočustvovali, nam ustno izrazili svoje sožalje in ga v tako lepem številu pospremili k večnemu počitku.

Hvala lovcem LD PODGORJE za spoštljivo opravljen pogrebni obred, lovcem pobratene LD ŠENTILJ in vsem lovcem sosednjih lovskih družin.

Iskrena hvala govornikom: Tonetu Turičniku, Antonu Lahu, Tereziji Lenart in dobremu in iskrenemu lovskemu prijatelju Darku Šternu. Hvala gospod-hu župniku Petru Leskovarju za tolažbo na domu in opravljen pogrebni obred.

Iskrena hvala za darovane sveče, svete maše in še posebej tistim, ki so upoštevali njegovo poslednjo voljo in namesto cvetja in vencev darovali za obnovo cerkve sv. Elizabete.

Hvala dr. Marjanovičevi, dr. Bitencu, sestri Ružici, patronažni sestri Mariji in zdravstvenemu osebju kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec.

Posebna zahvala pa velja dobremu prijatelju Francu Pogorevčniku, Ivanki Pelc in Marički Kenda, ki so nam v hudih časih njegove zahrbtnje bolezni nesebično pomagali.

Vsem in vsakomur posebej še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi!

USPEŠNA PREDSTAVITEV SLOVENSkih PESNIC

ZBRALA MILENA CIGLER GREGORIN

Kdaj je človek najbolj odkritosrčen? Kdaj se najbolj razodene, kdaj najbolj odkritosrčno odgrne svojo dušo?

Morda je to v pismih, dnevnikih ali najgloblje se čuti v poezijah. Prav zato so poezije zame nekaj svetega in berem jih z vsem spoštovanjem, saj čutim toplino tujega življenja, utrip tujega srca, duham cvet tuje duše. Kadar se v tiho večera umaknem v svet pesnic in pesnikov, se mi zazdi, kot da bi odpirala njihova srca z zlatim ključem, pa čeprav so nekateri že zdavnaj pod rušo.

Niso nam zapustili niti enega pramena pomladi - v njihovem cvetočem sončnem vrtu so uvele rože že pred sto leti, a mi duhamo in nabiramo spomine v dragoceni zakladnici kulture. V njihovi poeziji se čuti živa radost, ki je pela neko pomladno jutro in pošiljala glas preko stoletja.

Prav zato čutimo do njih nekakšno oddolžitev - da jih ponovno predstavimo.

V avli osnovne šole Dravograd smo članice literarno kulturnega društva Dravograd predstavile nekatere slovenske pesnice iz obdobja 19. stoletja in nekaj njih iz let do 1940 dvajsetega stoletja.

MARICA ŠTRNAD - CIZERL

Rojena je bila 1872 v Šmarju pri Jelšah, go poklicu je bila učiteljica, službovala je v Sentjurju pri Celju, poročila se je z kaplanom Alojzijem Cizerljem iz Velikega vrha v Halozah. Poučevala sta na nemški gimnaziji v Kišinjvu; on je napisal rusko slovnico v nemškem jeziku. On se je vrnil 1905, ona

pa za stalno šele 1920. Upokojena je živela v Mariboru, med nemško okupacijo pa pri sinu Nikolaju v Halozah.

Pesnila je pod Stritarjevim, Gregorčičevim in Aškerčevim vplivom. Pridružila se je ženskemu gibanju. Pisala je tudi prozo. Izdala je pesniško zbirko Rdeči nageljčki z razdelki: Majki Slavi, Mati, Pamet in srce, Mrak in utrinki.

PAVLINA PAJK, rojena Boljak 1854 v Italiji, umrla 1901 v Ljubljani. Njen oče je bil sodnik. Štiri leta je gojenka ursulinskega internata, nato je živela pri sorodnikih v Solkanu. Nastopala je v Goriški čitalnici kot recitatorica. Najprej je objavila črtico Prva ljubezen, nato več ljubezenskih pesmi v Zori, izdala zbirko pesmi in v njih najboljši cikel Materini glasovi. Z možem Jankom je veliko živela v tujini (Gradec, Brno, Dunaj).

Povesti je objavljala v Kresu, skoraj vse z meščansko družinsko problematiko. Slovencem je v Zori predstavila George Sand.

MARA LAMUT, pesnica in pisateljica, je obiskovala osnovno šolo v Postojni, meščansko šolo v Šmihelu pri Novi Gorici. Bila je učiteljica. Službovala je v Starem trgu pri Poljanah, na Radovici pri Metliki. Po poroki z Ivanom Lamutom se je preselila v Trst in tam živela do prve svetovne vojne. Med šolanjem v Gorici je nastal 1. zvezek z naslovom Valovi - mladostne sanjarije; v Beli Krajini belomodra knjižica Breze in bori, povezala je kraške bore in belokranjske breze. Pod vplivom Ivana Cankarja, ki ga

je spoznala v domači družini, je njeno literarno delo prežeto z razglabljanjem o usodi slovenskega naroda.

DORA GRUDEN, rojena 1900 v Nabrežini pri Trstu, je sestra Iga Grudena, pesnika. Po očetovi smrti se je preselila z materjo v Ljubljano, nato v Beograd, Dalmacijo, na Dunaj in gospodinjala bratu zdravniku.

Osnovna nota njenih del je etična in domovinska. Pesničin nemir se ne more in ne more poleči. Iztrgani kriki prihajajo pesnici iz srca; pesmi so poročene na številnih življenjskih postajah. Napajala se je ob Prešernu, Zupančiču, Gradniku, bratu Igu. Izpovedne pesmi so povezane z rodno pokrajino Nabrežino pri Trstu. ▲

HUDIČKA POL, KRILATCA POL...

Srce človeško - dar nebes,
srce človeško - čudna zmes:
hudička pol,
krilatca pol.

In ko hudiček spi rogati,
tam rajajo krilatci zlati,
a ko se on spet prebudi,
krilatci zbor se razleti.

Prijatelj moj pa govori:
- naj Bog mu greh ta odpusti -
"Krilatca nič,
a vse hudič!"

Marica Cizerl - Strnad

IVAN SIVEC PLODOVIT PISATELJ

LUDVIK MORI

Z leve: Ivan Sivec - pisatelj, Slavica Urh - novinarka in Mirko Lebar

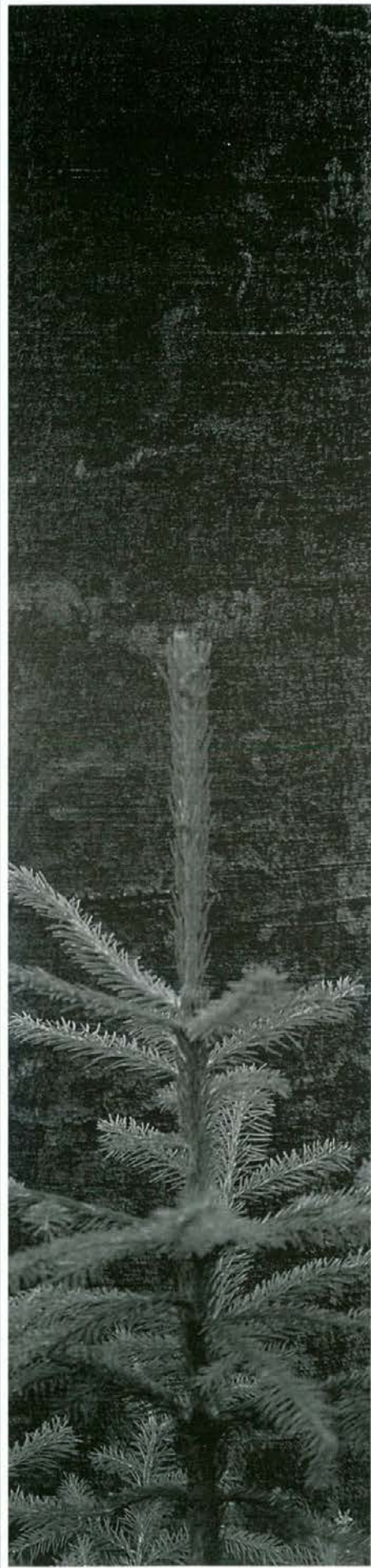
V knjižnici v Radljah ob Dravi je bila v drugi polovici aprila letos predstavitev 36 knjige Ivana Sivca z naslovom HODIM Z ROKAMI, katere junak je Mirko Lebar, invalid brez nog, ki je z rokami preplezal in osvojil najvišji vrh Evrope Mont Blanc. Je prvi invalid brez nog, ki mu je tak podvig uspel, hkrati pa je še eden, ki je ponese ime naše Slovenije v širni svet. Ta knjiga, kot tudi vse njegove prejšnje, je napisana privlačno, da jih bralec rad vedno znova vzame v branje.

Kdor le malo poskusi s pisanjem knjig ve, kako trdo delo je to. Sivčev navdih za pisanje je zelo plodovit. Večina pisateljev potrebuje za pisanje ene knjige dve ali več let, Ivanu pa je uspelo napisati v povprečju dve na leto, da ne omenjam še njegove službe, pa številnih pesmic in črtic, ki jih je objavljala v raznih časopisih in revijah.

Svoje knjige pisatelj rad tudi šaljivo poimenuje otroci izven zakona, črtice in pesmice pa kot vnučke in pravnucke.

V imenu vseh, ki radi beremo njegove vrstice iskreno želim, da bi se mu tudi v drugem petdesetletju narodilo še veliko otrok, vnučkov in pravnuckov, ki bodo razveseljevali naše bralce doma in po svetu, kjer živijo Slovenci.

Knjiga Hodim z rokami je zelo zanimivo branje o fantu, ki je pri sedemnajstih letih ob nesreči izgubil obe nogi, njegova močna narava in pogum pa sta ga ohranila pri življenju ter z močno voljo naredila velikega junaka. Knjigo vsem ljubiteljem branja toplo priporočam. ▲

ORIS POTI "LIPE IN CERKVE"

JERNEJA ČODERL, univ. dipl. inž. gozdarstva

Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Povezavo obmejnih krajev omogočajo med drugim tudi popotniške, kolesarske, turistične poti, ki potekajo med Slovenijo in Avstrijo. Medobmejni turistični sporazum med obema državama omogoča, da lahko državljani Avstrije in Slovenije in tudi državljani drugih držav z ustreznimi dokumenti prečkajo na mejnih prehodih ter po označeni poti vzdolž avstrijsko - slovenske državne meje. Prehod čez mejo je na osnovi sporazuma mogoč od sončnega vzhoda do sončnega zahoda. Pohodnik lahko v drugi državi biva do pet dni, med dovoljeno opremo pa sodijo osebne potrebščine in prehrabneni artikli.

Pot "Lipe in cerkve" je bila pripravljena v letu 1999, v jesenskem času, v izvedbi avstrijske Severozahodne Štajerske regije. Pri izvedbi poti so sodelovali na slovenski strani člani Planinskega društva Muta in občina Muta oziroma turistično informacijska pisarna Muta. Pot pokriva eno izmed tematskih področij v okviru avstrijskega Interreg projekta. Projekt zajema obmejno pohodniško pot od štajersko - koroške meje in vodi do Gornje Radgone. V okviru projekta so začrtali že več tematskih poti, ki se navezujejo na Obmejno panoramsko pot.

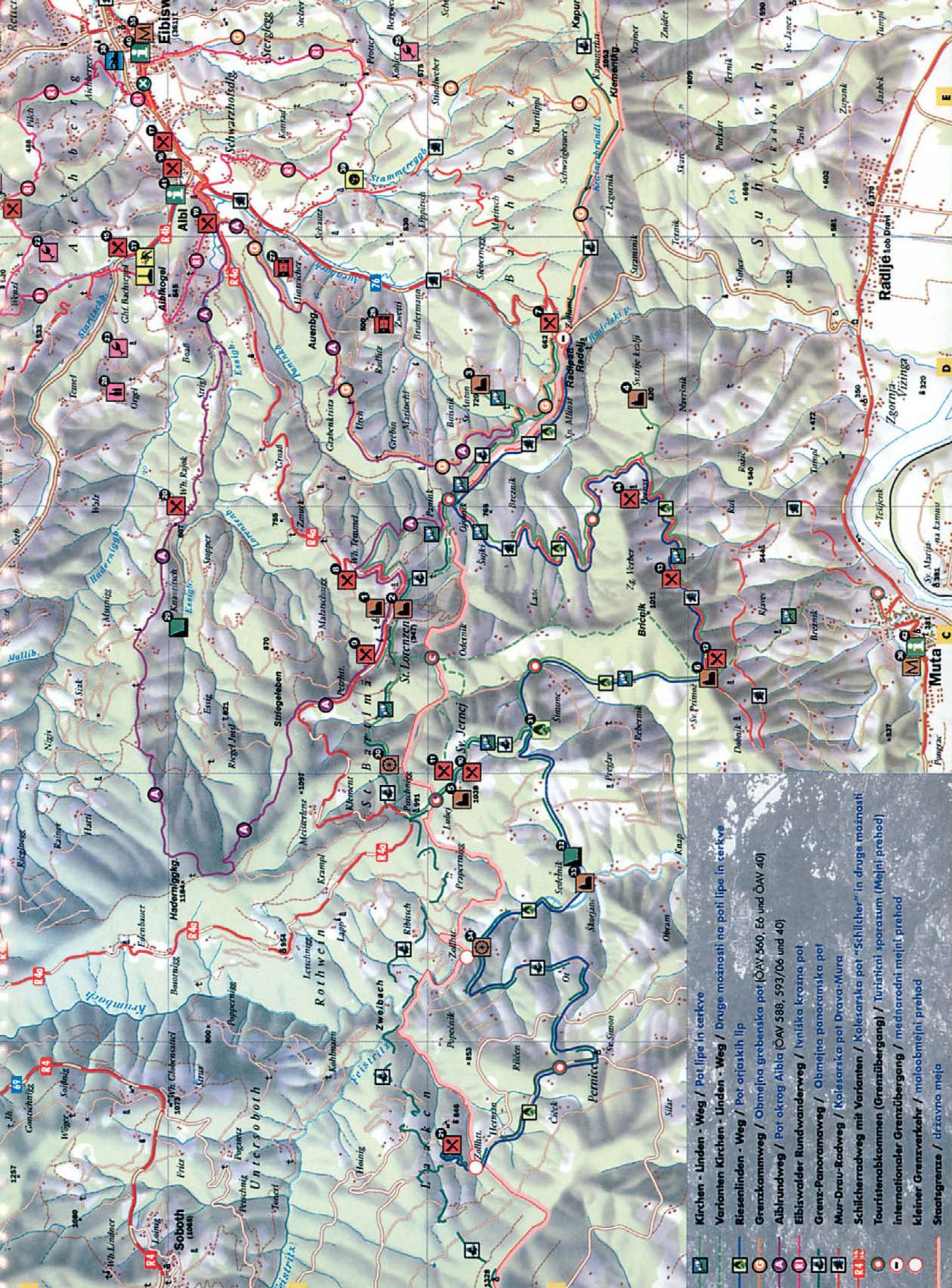
Kje in kako pot "Lipe in cerkve" poteka?

Pot je krožno speljana in nanjo se na naši strani lahko priključimo na različnih točkah: na mejnem prehodu Radlje, pri Sv. Jerneju nad Muto, ... Če pričnemo pohod na mejnem prehodu Radlje in se odpravimo naprej na avstrijsko stran, pridemo najprej do cerkve sv. Antona, po eni uri hoda do cerkve sv. Lenarta in tej nasproti stoji še cerkev sv. Lovrenca. Pot vodi dalje do Pušnikovega mlina, kmalu za tem prečka mejo in se nadaljuje po slovenski strani, kjer omogoča ogled še treh cerkva.

Pot "Lipe in cerkve" omogoča skupno obisk šestih cerkva, treh v Avstriji in treh v Sloveniji. Sočasno, ko se seznanjamo s sakralno umetnostjo v obmejnih krajih, lahko občudujemo še orjaške lipe ter druge kulturne in naravne zanimivosti. Na slovenski strani so v pot vključene cerkve: Sv. Jernej nad Muto, Sv. Primož nad Muto ter Sveti trije kralji (občina Radlje ob Dravi). Vsaka izmed teh treh cerkva se ponaša s svojo zgodovino, s svojimi umetninami in zanimivostmi. Cerkev Sv. Jerneja je bila zgrajena v 14. stoletju, cerkev sv. Primoža v 16. stoletju in cerkev sv. Treh kraljev v 18. stoletju.

Pot lip in cerkva nudi poleg osnovne možnosti pohoda še več različnih variant. Popotnik si izbere pot glede na svoje zanimanje. Na terenu je pot dobro označena. Na ciljnih točkah so postavljene table z osnovnimi informacijami v nemškem in slovenskem jeziku. Priročen vodnik avtorjev Herberta Blatnika, Ericha Heussererja ter Karla Miheua, ki je tudi dvojezičen, podaja še podrobnejše informacije o točkah na poti.

Pot lip in cerkva nudi dobre možnosti za dodatno povezovanje obmejnih krajev in njihovih prebivalcev. Lahko si le želimo, da bo tudi v prihodnje dobro obiskana in vzdrževana. ▲

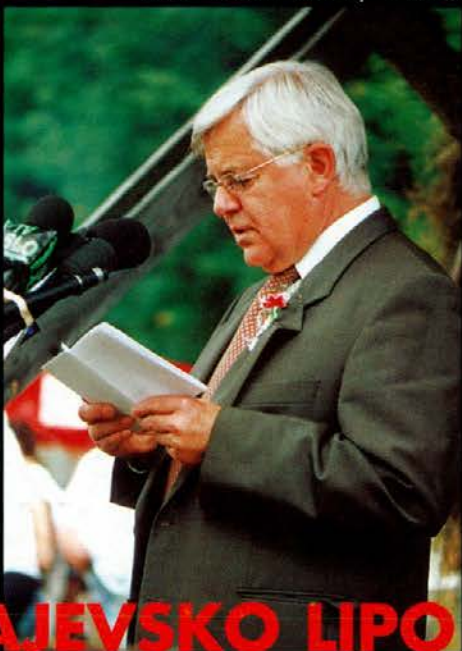

- Kirchen - Linden - Weg / Pot lipe in cerkve
- Varianten Kirchen - Linden - Weg / Druge možnosti ne pot lipe in cerkve
- Riesenlinden - Weg / Pot orjaških lip
- Grenzkanalweg / Obmejna grabenska pot (ÖAV 560, E6 und ÖAV 40)
- Aiblfundweg / Pot okrog Aibla (ÖAV 588, 593/06 und 40)
- Elbiswalder Bundeswanderweg / Ivniška krasna pot
- Grenz-Panoramaweg / Obmejna panoramska pot
- Mur-Drau-Radweg / Kolesarska pot Drava-Mura
- Schilcherabkommen (Grenzübergang) / Kolesarska pot "Schilcher" in druge možnosti
- Touristenabkommen (Grenzübergang) / Turistni sporazum (Mejni prehod)
- internationaler Grenzverkehr / mednarodni mejni prehod
- kleiner Grenzverkehr / maloobmejni prehod
- Staatsgrenze / državna meja

Letošnje srečanje pod Najevsko lipo je bilo posebej slovesno in pristrčno, saj se ga je poleg državnih funkcionarjev in predstavnikov koroških občin udeležil tudi predsednik države Milan Kučan s svojo ženo Štefko. Pod lipo so nastale fotografije:

1. Z leve: župan občine Radlje ob Dravi Hubert Robnik, Gorzad

POD NAJEVSKO LIPO

Mlinšek, podžupan občine Ravne Jože Logar, predsednik države Milan Kučan v razgovoru z županom občine Črna Francem Staknetom.

2. Na 10. jubilejnem srečanju pod Najevsko lipo je vsem zaželel dobrodoščilo župan občine Črna Franc Stakne.

3. Prva dama Slovenije Štefka Kučan je Najevski lipi poklonila šopek julijskega cvetja.

4. Štehvanski mojster ketošnjega štehvanya je bil Toni Pratnekar, štehvanska dečva pa Irena Podgoršek.

5. "V Sloveniji je napočil čas za koalicijo razuma, ki se bo znala postaviti ob robu tistem, kar nas peha v provincialnost, zamudništvo, obračunavanje in krize", je med drugim dejal Milan Kučan pod Najevsko lipo.

6. V kulturnem programu so sodelovali tudi harmonikarji kulturnega društva Gozdar iz Črne...

7. ...in Šentanevski pavri pod vodstvom Mitje Šipka.

8. Predsednik Milan Kučan in župan avstrijske občine Globasnica g. Robnik sta bila pri zlaganju drv hitrejša od gozdarjev.

9. Pod Najevsko lipo so svoje gozdarske veščine pokazali tudi gostje. Ivan Bizjak je z načelnico Upravne enote Ravne Irmo Krebs-Pavlinič močno vlekel žago amerikanko.

Avtor fotografije in texta Franc Jurač